

▲ KÜRDE xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır H.Əliyev

DIPLOMAT

№ 22 (170), 11 - 17 İyun, Hezîran sal 2012
Ji meha şubatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik İctimai-siyasi qəzet
Rojnama heftename civakî û siyasi

Qiyməti: 40 qəpik
Həjaye:

**Bilirsən, nə etmiş kürdlər bir zaman?
Qurtarmış İslamı çox ağır dardan!**

**Qədim Avropanın xaçpərəstləri,
Yüz illər sındırmış göy məscidləri.**

**Müsəlman keçmişin öyrənsə əgər,
Kürdün dərgahına daim baş əyər.**

Səbahəddin Eloğlu

Səh. 2

**BMT Təhlükəsizlik Şurasının
iclasında İlham Əliyevin nitqi**

Səh. 11

**Tecrûbe û serpêhatiyan îspat
kiriye ku pirsra PKKê bi rêya
çek û leşkerî çareser nabe**

Səh. 12

**Serokê Herêma Kurdistanê
serdana Emîndarê Giştî yê
Yekgirtiya İslamiya Kurdistanê kir**

Səh. 3

'Fransa şartsız desteğini çeksin'

Səh. 3

Türk'ten 'Kalleşe' cevap!

Səh. 12

**Bi girtin û kuştinê doza
kurdî bi dawî nayê**

Səh. 13

**Курдские повстанцы Рабочей
партии освободили британского
туриста, похищенного в Турции**

**ƏRDOĞAN VƏ KILIÇDAROĞLU KÜRDE
MƏSƏLƏSİNİ MÜZAKİRƏ EDƏCƏKLƏR**

Səh. 3

KCK: PKK bə deng namîne!

Səh. 10

**ŞƏRƏF XAN BİDLİSİNİN «ŞƏRƏFNAMƏ»
ƏSƏRİ KÜRDE XALQININ TARİXİ MƏNBƏYİ KİMİ**

Səh. 7

Mafê Kurdistanê ye deriyên sinorî veke

Səh. 10

**1905-06-cı illərdə erməni-müsəlman
davasında Kürde xalqının rolu**

Səh. 9

Rêkeftinek dîrokî navbera Komara Çekê û herêma Kurdistanê

Səh. 11

Səh. 4

Van eylemde

Səh. 6

**QOÇ DOSTUMUN
QOÇ HƏJARI**

Səh. 4

Wê dîsa jî ava bibin dergê me

Səh. 5

**Гасане Хаджисулейман – член
Союза Писателей Казахстана**

BMT Təhlükəsizlik Şurasının iclasında İlham Əliyevin nitqi

- İndi isə mən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti kimi öz bəyanatımla çıxış edəcəyəm.

Terrorçuluq beynəlxalq sülh və təhlükəsizliyə, o cümlədən bütün üzv dövlətlərdə insan hüquqlarının, fundamental azadlıqların, demokratiyanın, siyasi müstəqilliyin, suverenliyin, ərazi bütövlüyünün və nəhayət, sosial və iqtisadi inkişafın bərqərar olunmasına ciddi təhdiddir.

Azərbaycan terrorçuluğun bütün forma və təzahürünü qəti surətdə pisləyir. Biz hesab edirik ki, bütün terror aktları ağır cinayətdir, onlar pislənməli və bunu törədənlər isə cəzalandırılmalıdırlar. Terrorçulara öz əməllərini əsaslandırmaq üçün heç vaxt imkan verilməməlidir. Səbəblərindən asılı olmayaraq, heç bir terror aktı əsaslandırıla bilməz. Terrorçuluğun dəyişən mahiyyəti və siması, bir çox hallarda onun təcavüzkar separatizm, ekstremizm və mütəşəkkil cinayətkarlığa bağlılığı vardır.

Silahlı münaqişələrə məruz qalan yerlərdə, xüsusən də xarici hərbi işğal altında olan ərazilərdə terrorçuluq ilə həmin məkanda olanlar arasında bir qayda olaraq sövdələşmənin yaranmasına şəraitlər formalaşır. Azərbaycan müxtəlif yollarla terrorçuluğa məruz qalmışdır. Azərbaycan kənardan təşkil olunan terror fəaliyyətinin birbaşa hədəfinə çevrilmişdir. Ermənistan Respublikası Azərbaycanın mülki əhalisi və infrastrukturuna qarşı onlarla terror aktı törətmişdir. Bunun nəticəsində 2 mindən artıq azərbaycanlı həyatını itirmişdir. Ermənistan öz güc strukturlarının bilavasitə iştirakı ilə hazırladığı həmin terror aktlarını beynəlxalq terror qruplarından istifadə edərək törətmişdir. Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin fəal fəzasında Ermənistan etnik təmizləməyə nail olmaq üçün hərbi təcavüzlə yanaşı, mülki əhaliyə qarşı geniş şəkildə terror aktlarından da istifadə etmişdir. Həmin vəhşilik aktları 1992-ci ilin fevral ayında Xocalı əhalisinin məhv edilməsi ilə kulminasiya nöqtəsinə çatdı. Həmin vaxt 613 günahsız insan, o cümlədən qadınlar, uşaqlar və yaşlılar öz həyatı ilə vidalaşmışdır. Yüzdən artıq qadın, altmış üç uşaq qətlə yetirilmişdir. Ermənistan, həmçinin münaqişə zonasından uzaq məsafədə də ictimai nəqliyyatda və mühüm infrastruktur yerlərində, 1994-cü ildə Bakı metrosunda bomba partlayışı və digər əməllər kimi terror aktlarını törədərək, mülki əhaliyə qarşı mübarizə apardı.

Bu gün Ermənistanın terror risklərindən irəli gələrək, biz əsasən terror hədələrinin tərəfimizdən zərərsizləşdirilməsinə baxmayaraq, bu risk yenə də yüksək olaraq qalır. Bir sıra terror aktlarının, o cümlədən Azərbaycanın mülki infrastrukturuna, xüsusən su rezervuarları və bəndlərinə, neft kəmərləri şəbəkəsinə hücum edilməsi kimi əməllərin legitim hərbi taktikası olması ilə bağlı açıq bəyanatlar və fikirlər hələ də müşahidə edilir. Bunlar birmənalı surətdə mülki əhali arasında yüz minlərlə tələfatın olması ilə nəticələnə bilər. Beynəlxalq terror təşkilatlarının elementləri Ermənistanın təhlükəsizlik və müdafiə sektoruna inteqrasiya edilib. Avropa dəyərlərinə və universal dəyərlərə sadıq olduğunu göstərməyə çalışan ölkə tərəfindən beynəlxalq terror təşkilatlarının üzvlərini qəhrəman kimi qələmə vermək və onlara abidələr ucaltmaq söylərini görmək təəssüf doğurur.

Azərbaycanlılara qarşı aparılmış etnik təmizləmə siyasəti Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazisinin iyirmi faizinin işğalı ilə nəticələnmişdir. Bir milyondan artıq qaçqın və məcburi

köçkün öz doğma yurdlarından didərgin salınmışdır.

BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası erməni qoşunlarının işğal edilmiş ərazilərdən çıxarılmasını tələb edən dörd qətnamə qəbul etmişdir. Lakin əfsuslar olsun ki, Ermənistan təxminən iyirmi il ərzində bu qətnamələrə məhəl qoymur.

Azərbaycanın işğal edilmiş əraziləri terrorçuluqla separatizm, ekstremizm və mütəşəkkil cinayətkarlıq, o cümlədən narkotik maddələrin dövriyyəsi, çirkli pulların yuyulması və silah qaçaqmalçılığı arasında olan əlaqə baxımından böyük narahatlıq mənbəyidir. Ermənistanın terror hədələrinə əlavə olaraq, Azərbaycan beynəlxalq terror qruplarından irəli gələn risk və təhlükələrlə hələ də üzleşir. Ölkəmizin həssas regionlara yaxınlığı bu hədələri bizim üçün daha qabarıq şəkildə salır. Buna görə, Azərbaycan təbii olaraq milli səviyyədə genişmiqyaslı tədbirləri görməkdədir və terrorçuluğun qarşısının

alınması üçün beynəlxalq söylərə fəal şəkildə töhfə verir.

Təhlükəsizliyin bölünməzliyinin qarçısı olan Azərbaycan beynəlxalq antiterror koalisiyasına fəal şəkildə töhfə verən ölkədir.

Beynəlxalq ictimaiyyətin terrorçuluğun qarşısının alınmasında böyük nailiyyətlər əldə etməsinə baxmayaraq, bu bəlanın qarşısını almaq, ona qarşı mübarizə aparmaq üçün hələ də çox işlər görülməlidir. Beynəlxalq hüquqda terrorçuluğun aydın tərifinin olmaması nəinki ayrı-ayrı terrorçuları və terror təşkilatlarını, o cümlədən terror fəaliyyətini təşviq edən və maliyyələşdirən dövlətləri məsuliyyətə cəlb etməkdə beynəlxalq ictimaiyyətin söylərinə maneə yaradır. Bu baxımdan, Azərbaycan terrorçuluğa qarşı mübarizənin aparılmasında səmərəli vasitə kimi xidmət edəcək beynəlxalq terrorçuluqla bağlı əhatəli konvensiya üzərində razılığın əldə edilməsinin vacibliyini vurğulayır.

Terrorçuluğun aydın tərfi və beynəlxalq terrorçuluqla bağlı konvensiya həll olunmamış bəzi məsələlərin, o cümlədən terror hərəkətlərinin təşkil edilməsi, maliyyələşdirilməsi, təşviq edilməsi, təlimatlandırılması, digər birbaşa və ya dolay yolla dəstəklənməsindən çəkindirmək məsələlərinin həllinə töhfə verə bilər. Bu cür razılığın əldə olunması terrorçuluğun əsas səbəblərinin əhatəli və açıq şəkildə müzakirəsinə əsaslanmalıdır. Biz sosial və iqtisadi inkişaf, eləcə də təh-

sil məsələlərinin həlli üçün bu sahəyə hazırkı beynəlxalq söylər çərçivəsində, o cümlədən Birləşmiş Millətlər Təşkilatının mexanizmləri vasitəsilə birmənalı olaraq lazımi diqqət yetirməliyik. İqtisadi çətinliklərlə müşayiət olunan məhdud təhsil imkanları bir çox hallarda dinləri təfsir etmək adı altında terror təşviqatının aparılmasına zəmin yaradan amillər hesab edilə bilər. Terrora qarşı mübarizə hər hansı konkret din və ya mədəniyyətə hücum çəkmək üçün istifadə edilə bilməz. Bu gün biz məhdud dini məlumatlılıq şəraitində yaşayırıq və bu, müəyyən hallarda şişirdilmiş forma alır, bəzən etnik, dini və mədəni köklərə malik münaqişələrin qızıqdırılması üçün məkrli şəkildə sui-istifadə olunur. Son illər ərzində bəzi ölkələrdəki islamofobiyanın qəbul edilməz səviyyədə olması bu cür böhtan xarakterli hərəkətlərin və səhv konsepsiyaların qarşısının alınmasında birgə söylərin və dialoqun olduqca böyük

əhəmiyyətini təsdiqləmişdir.

Azərbaycan sivilizasiyaların dialoqu işinə töhfə verməyə çalışır. Ölkəmiz müxtəlif dinlərin nümayəndələri arasında daha yaxşı anlaşmanın yaradılmasına xidmət edən çoxsaylı tədbirlər keçirir. Azərbaycan çoxmillətli və çoxkonfessiyalı ölkədir, bütün millətlərin və dinlərin nümayəndələri ölkəmizdə sülh, anlaşma şəraitində yaşayırlar. Ölkəmizdə aparılan çoxmədəniyyətli dialoq müxtəlif dinlərə və mənşəyə malik olan insanlar arasında sülh şəraitində birgə yaşayışın yaxşı nümunəsi kimi istifadə oluna bilər. Azərbaycan tolerantlıq ölkəsidir və biz keçmişin bu irsini yüksək dəyərləndiririk. Bu gün isə, biz bütün xalqların və dinlərin nümayəndələri arasında tərəfdaşlıq və qardaşlıq ruhunu yaratmaq məqsədilə söylərimizi artırmağa çalışırıq.

İqtisadi inkişafdan danışıqda, bu, terrorçuluğa qarşı mübarizə aparmağın, yaxşı idarəçiliyi təmin etməyin və xalq üçün daha yaxşı şərait yaratmağın ən mühüm aspektidir. Son on il ərzində Azərbaycan iqtisadi dəyişikliklər sahəsində böyük irəliləyişə nail olub. Ölkəmizin müstəqilliyinin tarixi qısadır. Yalnız iyirmi il öncə müstəqilliyi bərpa etmişik. Lakin bu illər islahatlar, dəyişikliklər, inkişaf və tərəqqi illəri olub. On ildən az müddətdə iqtisadiyyatımız üç dəfə artıb. Yoxsulluq təxminən əlli faizdən yeddi faizə düşüb. Bir milyon iş yeri açılıb. Bir çox sosial layihələr və proqramlar həyata keçirilir. Eyni zamanda, beynəlxalq maliyyə təsisatları

gördüyümüz işləri dəyərləndirir. "Fitch", "Moody's" və "Standard & Poor" kimi üç əsas beynəlxalq təşkilat bu yaxınlarda kredit reytingimizi yaxşılaşdırmışdır. Bu, xüsusən də maliyyə və iqtisadi böhran illərində inkişafın yaxşı göstəricisidir. Buna görə, yoxsulluğa qarşı mübarizə, yeni iş yerlərinin açılması, mükəmməl qanunvericilik bazasının formalaşması, qanunun aliliyi, korrupsiyaya qarşı mübarizə kimi bütün bu amillər ölkənin inkişafına və eyni zamanda, terrorçuluğa qarşı mübarizədə söylərin səfərbər olunmasına xidmət edir.

Əminəm ki, terrorçuluğa qarşı mübarizənin aparılması işində bütün söylərimizi birləşdirməliyik. Terrorçuluğun hazırkı siması və onun beynəlxalq sülh və sabitliyə təhlükə olan digər hədələrlə bağlılığı dövlətlər arasında daha sıx əməkdaşlığı, o cümlədən BMT-nin daha yaxşı, əlaqələndirilmiş, ahəngdar və sistemli yanaşmasını tələb edir. Bununla belə, dövlətlər arasında münaqişələrin olması, xarici hərbi təcavüz və təcavüzkar separatizm terrorçuluq üçün münbit şərait yaradır. Buna görə, beynəlxalq ictimaiyyət beynəlxalq hüququn ümumi qaydada qəbul edilmiş normaları və prinsipləri əsasında münaqişələrin, xüsusən ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi və dövlətlərin beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədlərinin toxunulmazlığına aid məsələlərin həllinə çalışmalı və ölkələrə öz əraziləri üzərində suverenliyin bərpa edilməsinə yardım etməlidir.

Fürsətdən istifadə edərək, BMT-nin bütün üzvlərinə Azərbaycanın namizədliyini dəstəklədiyinə görə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Ötən ilin oktyabrında qısa tariximizdə ilk dəfə olaraq Azərbaycan Təhlükəsizlik Şurasının qeyri-daimi üzvü seçilmişdir. Bu, böyük məsuliyyətdir və biz bu məsuliyyəti üzərimizə götürməyə hazırıq. Azərbaycan ədalət ideallarını, beynəlxalq hüququ və bütün ölkələr arasında sülh şəraitində əməkdaşlığı müdafiə edəcəkdir. Biz bölgəmizdə region ölkələrini bir araya gətirmək üçün çox çalışırıq. Təşəbbüslərimiz regional əməkdaşlığın dostluq, tərəfdaşlıq və yaxşı qonşuluq ruhunda genişləndirilməsinə yönəlib.

Biz birmənalı olaraq Təhlükəsizlik Şurasında sədrliyimiz zamanı böyük töhfəmizi verəcəyik. Mən BMT-dəki bütün dostlarımızı və üzv dövlətləri əmin edə bilərəm ki, Azərbaycan bütün ölkələr qarşısında etibarlı və dost tərəfdaş olacaqdır. Biz əməkdaşlıq və tərəfdaşlığımızı genişləndirmək istəyirik. Bu dəstəyə görə çox minnətdarıq.

Ölkəmizin böyük tarixi, mədəniyyəti və adət-ənənələri vardır. Lakin müstəqil ölkə kimi bizim hələ iyirmi yaşımız vardır. Bu illər dəyişikliklər, inkişaf və dünyaya təqdimat illəri olmuşdur. Namizədliyimizin 155 ölkə tərəfindən dəstəklənməsi faktı bir tərəfdən göstərir ki, biz özümüzü təqdim etməyi bacardıq. Eyni zamanda, bu, beynəlxalq ictimaiyyətin bizə verdiyi dəstəyi, bizə olan etimadı və inamını nümayiş etdirir, bu məsuliyyəti bizə həvalə edir. Sizi əmin edə bilərəm ki, biz bu məsuliyyəti üzərimizə götürməyə hazırıq. Bizə etimad göstərənlərin etimadını doğruldacağıq və əlimizdən gələni edəcəyik ki, hamımız üçün daha da proqnozlaşdırılan və təhlükəsiz dünyanı yaradaq. Çox sağ olun.

'Fransa şartsız desteğini çeksin'

Amed milletvekili Leyla Zana'ya hapis cezasına bir tepki de Fransa'dan geldi. Fransa Komünist Partisi (PCF), Fransa Dışişleri Bakanı'na bir mektup yazarak, Türk devletinin "kabul edilemez" baskılarına karşı harekete geçmeye çağırırdı.

PCF Marsilya Belediye Meclis Üyesi Joel Dutto, yaptığı konuşmalardan ötürü 10 yıl hapis cezasına çarptırılan Leyla Zana için Fransa'nın yeni Dışişleri Bakanı Laurent Fabius'a bir mektup yazdı. Zana'nın otoriter bir politikanın mağduru olduğunu belirten Dutto, "Türk adaleti ülkenin en karanlık dönemi olan askeri darbe dönemi ile aynı baskı ortamını oluşturuyor" dedi. Mektubunda tutuklu seçilmişler, gazeteciler,

çocuklar, insan hakları savunucuları ve avukatların da durumuna da dikkat çeken Dutto, "NATO üyesi ve AB adayı bir ülkede bu kabul edilemez durum, ancak sessizlikle, hatta aralarında Fransa'nın da olduğu çok sayıda Avrupa ülkesinin

kabahatli olduğu birliktelikle bu mümkündür" tespitinde bulundu. Dutto, 2011'de "terörizmle mücadele" bahanesiyle Fransa ve Türkiye arasındaki güvenlik anlaşmasının bunun "en üzücü örneklerinden biri" olduğunu vurguladı.

Fransa'nın Türkiye politikasında değişime gitmesi gerektiğini belirten Dutto şu çağrıda bulundu: "Bugün ülke yönetimine solun geçmesiyle birlikte Türkiye'ye bu şartsız desteğin hiçbir gerekçesi yok. İnsan hakları ihlallerine tepki göstermek, Leyla Zana'ya mahkumiyetin iptali ve tüm siyasi tutsakların serbest bırakılması için Fransa'nın sesi yükseltmesi gerekiyor."

ANF/PARİS

ERDOĞAN VƏ KILIÇDAROĞLU KÜRD MƏSƏLƏSİNİ MÜZAKİRƏ EDƏCƏKLƏR

Onların çərşənbə günü görüşü planlaşdırılır. FaktXeber.com-un verdiyi məlumata görə, Türkiyənin baş naziri Rəcəb Tayyib Ərdoğan çərşənbə gün kürd probleminin həlli istiqamətində partiyasının təkliflərini müzakirə etmək üçün görüş istəyən CHP rəhbəri Kamal Kılıçdaroğlu ilə görüşəcək. CHP-nin təklifi, kürd probleminin həlli üçün TMMM-də qrupu olan siyasi partiyaların iştirakıyla "İctimai Müzakirə Komissiyası", Məclisdən kənarında isə "Ağsaqqallar Qrupu" yaradılmasını özündə əks etdirir.

Kılıçdaroğlunun təklifi ətraflı şəkildə müzakirə etmək üçün digər siyasi partiya rəhbərləri ilə də görüşəcəyi gözlənilir. CHP-nin təklifində bildirilir ki, kürd məsələsi Türkiyə gündəmində davamlı və birinci sırada yer alır, lakin məsələnin həll edilməməsi nəticəsində qarşılıqlı və terror aktları ara vermir: "Bu günə qədər müxtəlif hökumətlər dövründə ortaya atılan açıqlamalar gözlənilən nəticəni tam olaraq verməyib. Bu mənfi vəziyyətin əsas səbəb, siyasi həllə yalnız hökumətlərin işi kimi baxılması və TBMM-in boynuna öhdəçilik götürməməsidir. Kürd məsələsinin həlli ümum-millî məsələdir."

Kürdlər İsrailə işləmədiklərini bildirirlər

İran hakimiyyətinin qonşu dövlətlərdə «sionistlərin izini» axtarması davam edir. Lent.az-ın «MIGnews»-a istinadən məlumatına görə, İslam Respublikasının İraqın Şimalındakı konsulu Əzim Hüseyni bu haqda bəyanat yayıb. «İranda xüsusi xidmət qurumları İraqın Şimalında israililərin İrana qarşı fəaliyyətini təsdiqləyən dəlillər tapıb» - deyər, konsul söyləyib. O, bölgədə kürdcə çıxan «Səfil» qəzetinin müxbirinə deyib: «İsraillilər çeşidli adlar, pasportlar və bayraqlar altında işləyirlər». İraqın Şimalındakı kürd liderləri konsulun iddiasına cavab olaraq, bildirlər ki, İranın rəsmi təmsilçiləri heç bir dəlil-sübut göstərmədən buna oxşar çıxışlar edirlər: «Bu bizləri İranda İsrail arasındakı savaşa cəlb etmək cəhdidir. Biz bunun bir hissəsi olmaq istəmirik».

Sədrəddin Soltan

Türk hərbiçisi vuruldu PKK yaraqlıları ilə atışmada türk hərbiçisi şəhid olub

Hakkari vilayətində Kürd Fəhlə Partiyasının (PKK) silahlıları və türk hərbi qulluqçuları arasında atışma nəticəsində Türkiyə ordusunun bir əsgəri şəhid olub.

Həmçinin, bir PKK silahlısı öldürülüb. Terrorçulara qarşı səhər saatlarından başlayan əməliyyat davam edir

Türk'ten 'Kalleşe' cevap!

Türk Başbakan Erdoğan'ın Kürtlere 'kalleş' suçlamasına cevap veren Ahmet Türk, "Kim kalleştir. Kalleşliği yapan kimdir? Sayın Başbakanın, kimin kime kalleşlik yaptığını biraz oturup düşünerek, okuyarak görmesi gerekir. 'Kalleş' tabirini düşünmemiz, tartışmamız lazım" dedi.

Amed'de dün toplanan Demokratik Toplum Kongresi Daimi Meclisi aylık toplantısında, askeri ve siyasi soykırım operasyonları, Roboskî Katliamı ve CHP'nin Kürt sorununun çözümü ile ilgili girişimleri ele alındı. Toplantıda açılış konuşması yapan Ahmet Türk, AKP Hükümeti'nin Kürtleri bitirme politikalarına dikkat çekerek, "Yaşanan sürece baktığımızda bir barış ve çözüm niyetinin olmadığını çok açık bir şekilde görüyoruz" dedi.

Postmodern diktatörlüğe gidiyorlar

"Cumhuriyetten bugüne kadar Kürt halkını aldatarak, sindirmeye çalışarak, zindan politikasıyla, faili meçhul cinayetlerle Kürtlerin özgürlük mücadelesini ortadan kaldırmaya yönelik bir siyasetin geliştiğini görüyoruz" diyen Türk şöyle konuştu: "Postmodern darbe dönemleri bittikten sonra bu siyasetin değişmediğini görüyoruz. Bugün postmodern darbe yerine postmodern diktatörlüğe gittiklerini görüyoruz."

Erdoğan'ın açılım politikaları ile Kürtlere zulüm yaşattığını belirten Türk, "Açılım derken 10 binin üzerinde Kürt siyasetçisi, belediye başkanı, hukukçu, genç, siyasi partinin il başkanları bir bütün olarak düşünen, tartışan bütün Kürtleri hedef alan bir siyaseti izlediklerini görüyoruz. Bu

sadece siyasetçilerle de sınırlı kalmadı. Birkaç gün önce doktorlar, ses çalışanları öğrencileri de zindana atarak bir bütün olarak Türkiye'yi susturmaya yönelik bir siyasetin geliştiğini de görüyoruz" dedi.

Kalleşliği kim yaptı?

AKP lideri Erdoğan'ın BDP ve Kürtler "Kalleş" suçlamasına da cevap veren Türk "Başbakan'ın bugüne kadar Türk halkıyla kardeşçe yaşama iradesini gösteren Kürt halkına 'kalleş' deme

tabirini kullanmasını düşünmemiz, tartışmamız lazım. Başbakan'ın sözlerine çok dikkat etmesi gerekir. Bu siyasete bir isim koyması lazım ve kimin kime haksızlık ve kalleşlik yaptığını düşünerek ve okuyarak görmesi gerekir" şeklinde konuştu.

İki yol var

Türk, çözüm için iki yol olduğunu belirtti ve şöyle dedi: "Birincisi adil eşit hak ve hukuka dayalı bir yaklaşım, ikincisi bütün Kürtleri öldürmektir. Başka yolu yoktur. Eğer Kürtlerin anne karnındaki çocuklarını da öldürmezseniz Kürtler yarın yine çıkacak ve Kürt sorununun olduğunu dile getirecek. 'Kürt sorunu yoktur Kürt kardeşlerimin sorunu vardır' demek ahlaki ve bilimsel değildir. İdrisi Bitlisi döneminde bile Kürtlerin sahip olduğu haklara Kürtler bugün sahip değil."

Kürt siyasetçilerine seslenen Türk, "İsterse AKP'li olun, CHP'li olun, dindar olun şunu görün ki bugün hükümetin devletin tavrı Kürtleri bitirmeye yöneliktir. Kürtlerin geleceği ile ilgili bir tartışma vardır, bunu artık herkesin görmesi gerekir. Bir halkın yok edilmeye çalışıldığını artık herkesin görmesi gerekir. Kürt halkının yaşananlar karşısında artık sesini iyice yükseltmesi gerektiğine inanıyorum. Tüm bu zindan politikalarına rağmen, artık polislin tereddütsüz halkımıza kurşun sıkmasına rağmen, taviz vermeden mücadelemize devam edeceğiz. İnananlar hiçbir zaman kaybetmemiştir, Kürt halkı da kaybetmeyecektir" dedi. AMED

**Barîyê
Teyfûr**

Wê dîsa jî ava bibin dergê me.

Welate mirovra pişt û şeref,
Mirovê bê welat ça teyrê bê ref,
Derfetê nadinê ku serbest bijî,
Dijî wî dimeşîn wî dikin hedef .

Ez çiterî dikarim bijîm bextewar,
Wekî welatê min zebt kirîye barbar,
Destûr nemaye di destê minda ,
Warê min wêran kir talan kir neyar.

Mirovên bê welat mirovên berdest,
Mehrûmin û dûrin ji jîna serbest .
Mirovên şerefra tace tim welat,
Ji bapîr û bava nifşara xelat.

Hewar dikim kes deng nade dengê min,
Ji rewşa gel ji dil dêşim bi derdim.
Hemberî min bûye kokbir ev dujmin,
Wêran kirîye welatê min bê erdim.

Kuda diçim qe baş nade hale min,
Nav gelanda nayê xanê nave min,
Dijwaryêda dubuhurun sale min,
Tu nîşan jî namîne ji gave min.

Ev çî deme bê welatim bê hêzim ,
Dîyar-dîyar ez dimeşim bê rêzim,
Kurda diçim ez bê mafim bê rezim,
Pir erzane jîyana min bê berzim.

Hewar dikim bo rûmetê tik, تنها,
Bo rewşa min kes jî nake tu xema.
Jiyana min pêpez dikin tim weha,
Ji şopa me vê demêra çî nema.

Xaîn, nezan bûne xayê qederê
Dihermînin vê cîhanê , vê demê,
Bûne hakim, bûne serkar her derê,
Dihetmînin diroka me ew timê.

Ev dunya baş dizane em kîne,
Rikindarê jîna pîroz kurd bûne,
Lê dijî me îro dunya bi kîne,
Dijî kîne kurd hertim jî xurd bûne.

Ji dîrokê hertim jî tê dengê me,
Bo jîyanê balkêş bûne cengê me,
Kes nikare bihelîne rengê me,
Wê dîsa jî ava bibin dergê me.

Siyasi soykırım operasyonlarında gözaltına alınan 5'i belediye başkanı 13 BDP'li için Vanlılar eylemde. Belediye binaları önünde oturma yapan halk ile belediye çalışanları, AKP'ye "irademe dokunma" mesajı verdi.

Van'da gözaltına alınan BDP'li 5 belediye başkanı ile 13 kişi hala Emniyet Müdürlüğü'nde tutuluyor. Bu arada gözaltı sayısının 19 değil, 14 olduğu ortaya çıktı. Van Belediye Başkanı Bekir Kaya, Muradiye Belediye Başkanı İzzet Çelik, Özalp Belediye Başkanı Murat Durmaz, Başkale Belediye Başkanı Hecer Saruhan, İçişleri Bakanlığı tarafından görevden alınan Başkale eski Belediye Başkanı İhsan Güler, Edremit Belediye Başkanı Abdülkerim Sayan, Bostaniçi Belde Belediye Başkanı Nezahat Ergüneş, BDP Van İl Başkanı Mihriban Şah, BDP Van eski İl Başkanı Cüneyt Caniş, BDP Muradiye İlçe Başkanı Mehmet Şirin Yıldız, BDP Başkale eski İlçe Başkanı ve DTK üyesi Derviş Polat, BDP Çaldıran İlçe Başkanı Metin Adugit, Erciş eski BDP İlçe Başkanı Veli Avcı ve BDP Özalp İlçe Başkanı Yakup Almaç gözaltına alınmıştı. Muradiye

milletvekilleri Nazmi Gür, Özdal Üçer ile BDP Grup Başkanvekili ve İğdır Milletvekili Pervin Buldan da katıldı.

Savaş derinleştiriliyor

Eylemde konuşma yapan Buldan, 2009'dan beri başlatılan siyasi soykırım operasyonlarıyla barıştan ve demokrasiden yana olan siyasetçilerin gözaltına alındığını söyledi. Buldan, Başbakan Erdoğan'ın "Van'ı istiyorum" talimatını alan savcıların harekete geçtiğini söyledi. Van halkının belediye başkanlarını sahiplendiğini ve dimdik ayakta durduğunu dikkat çeken Buldan, Erdoğan'a "Vallahi de billahi de Van'ı vermeyeceğiz" diye seslendi.

AKP ile CHP arasında yapılan görüşmeye atıfta bulunan Buldan, "Bir taraftan çözüm için görüşmeler yapılırken, diğer taraftan gözaltılar sürüyor. Bu ülkede kaos yaratılmaya, savaş derinleştirilmeye çalışılıyor" dedi. Buldan, BDP'siz ve Öcalan'sız çözümün mümkün olmadığına vurgu yaparak, "Kürt halkı büyük bir direniş sergiliyor. AKP direnen bu halkın direnişini görecektir" dedi.

Belediye çalışanları adına konuşan Münir Ertaş ise belediye başkanları bırakılana kadar hizmet vermeyecek-

gözettiler ve tutuklamalarda görüldüğü gibi sadece halkımızı ve onun iradesini yıldırıma yönelik. Bu irade yıldırılmazdır kırılmamıştır, kırılmayacaktır" dedi. Açıklamadan sonra 10 dakika oturma eylemi yapıldı. Son olarak belediye çalışanları adına konuşan İsmail Kütükoğlu, baskılara boyun eğmeyeceklerini belirterek, gözaltılıları kınadı. İlçede belediye araçları da ilçe merkezinde tur atarak baskıları protesto etti.

BDP İlçe Başkanı Metin Adugit'in gözaltına alındığı Çaldıran İlçesi'nde operasyonları kınamak için BDP Çaldıran İlçe binası önünde basın açıklaması yapıldı. BDP üyesi Selami Koç, operasyonların kendilerini yıldırımayacağını belirterek, baskılara karşı alanlarda olacaklarını kaydetti.

AKP intikam alıyor

Gün boyunca kepenklerin açılmadığı Başkale'de ise gözaltılar kitlesel basın açıklamasıyla protesto edildi. BDP binası önünde yapılan eylemde konuşan Belediye Meclis Üyesi Reşit Aslan, "AKP 2009 yılında aldığı yenilginin intikamını almaya çalışıyor. KCK adı altında 2009'dan bu yana gerçekleştirilen operasyonlarla Kürt halkını korkutmaya ve sindirmeye

Van eylemde

Belediye Başkanı İzzet Çelik, siroz hastalığı nedeniyle tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı. 13 kişi ise hala Emniyet'te tutuluyor.

Halk ve işçiler ayakta

Belediye başkanlarına sahip çıkan Vanlılar ise operasyonun ilk anından itibaren eyleme geçti. Kent merkezindeki tüm esnaflar da tepkilerini kepenk kapatarak gösterdi. Van Belediyesi önünde oturma eylemini sabaha kadar sürdüren halk ile belediye çalışanları sık sık "Baskılar bizi yıldırıamaz" sloganı attı. Zabıta ile belediyenin diğer çalışanları da üniformalarıyla eylemde hazır bulundu. Belediye işçileri protesto için hizmet vermedi; çöpler toplanmadı, kent genelinde de sular kesildi. İki gündür iş bırakarak Bekir Kaya'nın serbest bırakılmasını isteyen belediye çalışanları dün de belediye yürüdü. Temizlik üniformalarıyla yürüyüşe geçen belediye çalışanları, Bekir Kaya'nın posterlerini açtı, "Bekir Başkansız temizlik yapılmaz, başkanımızı istiyoruz" ve "Bekir başkan irademizdir, irademize dokunma" yazılı pankartlar taşıdı. İşçilerin bir kısmı da üzerinde Kaya'nın fotoğrafının ve "irademe dokunma" yazısının bulunduğu tişörtler giydi. İşçilerin eylemine DTK Eşbaşkanı ve Van Milletvekili Aysel Tuğluk, BDP Van

lerini ve alanlarda eylemde olacaklarını söyledi.

İlçelerde de benzer tablo

Başkale, Muradiye, Çaldıran, Edremit ve Bostaniçi'nde de halk ve belediye çalışanları, gözaltındaki başkanları için eylemdeydi. Esnaflar kepenk kapattı, belediye çalışanları da hizmeti durdurarak eyleme geçti. İş makinaları ile yolları kapatan çalışanlar, başkanlarının serbest bırakılmasını istedi. Belediye binalarına da gözaltındaki belediye başkanlarının posterleri asıldı. Bostaniçi Beldesi'nde kitlesel basın açıklaması yapıldı. Belediye Başkanı Nezahat Ergüneş için slogan atan halk, hükümete "irademe dokunma" dedi. Açıklamayı yapan Bostaniçi Belediye Meclis Üyesi Serkan Artım, "AKP Hükümeti çalışmalarımızı hazmedemediği için bu operasyonun talimatını verdi" dedi. Açıklamadan sonra halk, Van'a giderek buradaki oturma eylemine katıldı.

Boyun eğmeyeceğiz

Edremit Belediye çalışanları da hizmetlerini durdurdu. Belediye önünde toplanan ve Belediye Başkanı Abdülkerim Sayan'ın fotoğraflarını taşıyan işçiler gözaltılıları protesto etti. Protesto gösterisi sırasında konuşan BDP İlçe Başkanı Fatih Bayram, "Geçmişten bugüne kadar yapılmış

çalışıyor. AKP faşizmi ile karşı karşıyayız. Ancak Kürt halkı her zaman olduğu gibi onuruna iradesine sahip çıkacaktır" dedi.

Meclis salonunda protesto

Operasyonları protesto eden BDP'li İl Genel Meclis üyeleri de üzerinde Van Belediye Başkanı Bekir Kaya'nın fotoğrafının bulunduğu tişörtleri giyerek eylem yaptı. Meclis Salonu'nda gerçekleşen eylemde Kürtçe yapılan yoklamada "Ez livir im" cevabı verildi. Burada konuşan Van İl Genel Meclis Başkanı Semira Varlı, operasyonun AKP Hükümeti'nin eliyle gerçekleştirildiğini belirterek, "AKP Hükümeti 2009 yerel seçimlerinin intikamını bugün almaya çalıştı. Yapılan bu operasyon Van'da yaşanan 3. deprem oldu" dedi.

Kürtçe konuşan Meclis üyesi Kemal Güler ise, AKP'ye oy veren bütün Kürtleri bu operasyonları protesto etmek için BDP içinde yer almaya davet etti.

Van halkı yalnız değil

Hakkari de dün protestolara sahne oldu. BDP önünde yapılan eylemde, "Van halkı yalnız değildir" mesajı verildi. KESK Hakkari Şubeler Platformu da yazılı açıklama yaparak belediye başkanlarının serbest bırakılmasını istedi.

Впервые в истории курдов Казахстана, поэт и журналист Гасане Хаджисулейман стал членом Союза Писателей Казахстана.

14 мая 2012 г. на заседании пленума Союза писателей Казахстана рассматривался вопрос о принятии новых членов в состав союза. Было одобрено 9 кандидатов из ста заявителей. Одним из них стал наш соотечественник поэт Г. Хаджисулейман.

Таким образом, впервые курдский поэт за 70 летнюю историю курдов Казахстана был взят в членство Союза писателей.

Мы поздравляем Гасана Хаджисулеймана с этим событием и желаем ему дальнейших успехов в творчестве.

Имя Гасане Хаджисулейман известно среди курдов дальнего и ближнего зарубежья.

Гасане Хаджисулейман занимает достойное место среди современных курдских поэтов и прозаиков, являясь продолжателем древней курдской классической литературной традиции.

Гасане Хаджисулейман родился 26 ноября 1951 году в селе Тайтан (Ванашен), Вединском (Араратском) района в Армянской ССР. Он был третьим ребенком в семье курдов-чабана, свои детские годы провел в тесном общении с щедрой природы горного края. Отец будущего поэта был известен задушевым исполнением народных курдских песен, но рано

Гасане Хаджисулейман – член Союза Писателей Казахстана

ушел из жизни, оставив пятерых-мал мала-меньше ребятишек, не успев передать им своей глубокой любви к родному народу, к его самобытной культуре.

Это взяла на себя мать, Фатма, в одиночку поднимавшая на ноги осиротевших детей. Гасану тогда было 4 года. Именно от матери воспринял он

в раннем детстве красоту курдских сказок, легенд, поговорок. Так состоялось его первое знакомство с курдским фольклором, и это, безусловно, оказало формирующее влияние на чуткую от природы душу, пробудило тягу к родному слову, к литературному творчеству.

В 1975 году Гасан окончил филологический факультет Ереванского педагогического государственного института имени Х. Абовяна. Несколько лет работал учителем средней школы, преподавал курдский, азербайджанского язык и литературу.

С 1992 года Гасане Хаджисулейман становится корреспондентом местных курдских изданий – журнала «Нубар» и газеты «Курдистан», которые распространяются среди курдов СНГ и Казахстана. Поэт публикует свои стихи, статьи, очерки и рассказы в газетах и журналах республик СНГ: Армении, Азербайджана, России, в Казахстане, а также в дальнем зарубежье – в Германии, Турции. Переводит на курдский язык стихи

выдающихся казахских поэтов: Абая Кунанбаева, Джамбул Джабаева, Сакена Сейфуллина, Ильяса Жансугурова, Мукагали Макатаева.

С 1994 года Гасане Хаджисулейман является членом Союза Журналистов Казахстана и с 2005 года – член международного PEN клуба.

В 1995 году выходит в свет первый сборник стихов Гасане Хаджисулейман «Мое сердце», а в следующем году – второй сборник «Жажу Родины», в 2009 году выходит в свет книга «Дорого жизнь», 2011 году выходит на свете его четвертой книга «Стон сердца». С 1998 года Гасане Хаджисулейман является главным редактором газеты «Курдистан» (ныне «Жийана курд»). С этого времени читатели узнают его не только как поэта, но и как талантливого журналиста. Гасане Хаджисулейман автор повестей «Беда одного села», «В ущелье Зилан» и пьес «Шейх Сайд» и «Шейх Махмуд Барзанджи», написанных на исторические темы. Его перу принадлежит поэма «Моя мать» и «Жизнь в борьбе».

Гажар Аскеров, Казахстан

“Axîna dil” berevoka helbestvan Hesênê Hecîsilêmane çaremîne. Vê berevokê da helbestên wiye lîrîkî û welatparêzî cî-war bûne, kîjan ku bi zimanê Kurdiyî paqij va hatine sêsirandinê. Xwendevan pirtûkêd wiye ku salên cuda-cuda da weşandî va xûva nasin. “Dilê min”, “Hesreta welat”, “Riya emr” berhemên helbestvane bi qîmetin. Em gumanin ev berevoka wiye nûh ji wê bibe pirtûka xwendevanaye ser masê.

KURD Û KURDISTAN

Pir geryame li dîroka,
Nav salnama û çîroka.
Tim nave te tê kişandin,
Bi mêranî wekilandin.

Eslê xwe va Zerdeştîme,
Agir hevîn ez Mêdîme.
Kurê Kurdim egît, mêrxas,
Bi însafim, ez xwedê nas.

Her evdîra min got, bira,
Hesab kirin dost ji xwe ra.
Emelê wan min bawer kir,
Ji wana ra her tim kar kir.

Tim hatime xapandinê,
Cefa kişand min vê dine.
Ji xelqê ra ez bûm guman,
Qalê wan da ez bûm mêvan.

Ketme nava şer û dewa,
Dûr ketime tirs û sewa.
Min xizmet kir ji boy xelqê,
Geryam dine mina elkê.

Kal-bavê me ha gotiye,
Dil û ceger wan xwe sotiye:
“Em xelqê ra masîgirin,
Ji xwe ra em kûsîgirin”.

Xelq dikene ser halê me,
Eva şerme boy navê me.

Dijmin-neyar bûne yek da,
Kokbir bikin ew me Kurda.

Ser me heye emr-ferman,
Roja me bikin zivistan.
Her çar alyê me neyarin,
Hele hê jî em ne şiyarin.

Werîn, Kurdno, em tew yekbin,
Ji hevra hêz, qewat, piştbin.
Hildin çeka, hildin rexta,
Miyaserkin hîvî-bexta.

Welêt bikin nav ronayê,
Nava eşqê, nava şayê.
Gel derxêrin zulm û zorê,
Hildin destêx al û more.

Nedin dijmin fesal-dorê,
Ala wana bînin xarê.
Bibin xayê Kurdistanê,
Xweliya pîroz gulistanê.

EZ VÎ DİRDÎ, KÊ RA BÊJİM?!

Derdê min ketne ser hev,
Bîrînê min kûrin nayêne hev,
Xelaz nabin jimara dev,
Ez vî derdî kê ra bêjîm?!

Xirav kirin gund û bajar,
Wan em hîştin hêsir-hejar,
Mêtin xwîna meye nejar,
Ez vî derdî kê ra bêjîm?!

Talan kirin hebûna me,
Em derxistin ji mala me,
Kuştin zarok û zêrçê me,
Ez vî derdî kê ra bêjîm?!

Dijmin li me bûye zûrî,
Rojê li me dike tarî,
Me dukuje bi xedarî,
Ez vî derdî kê ra bêjîm?!

Ev derdekî bê dermane,
Bê hekîmî, bê loxmane,

Ewî derdî dinya zane,
Ez vî derdî kê ra bêjîm?!

Şoreşa me derengî ket,
Derdê me bûn hezar yek sed,
Boy azayê me da ked-hed,
Ez vî derdî kê ra bêjîm?!

Gelê dinê çûne erşa,
Em hê dikin mîting-meşa,
Vê rewşêda çar bibim şa?
Ez vî derdî kê ra bêjîm?!

Ez çar şabim, bigrim dîlan,
Şehîd ketiye xwîşka Zîlan,
Bûye şemdana şehîdan,
Ez vî derdî kê ra bêjîm?!

Her demê ez meraqkêşim,
Ji wan derda ker û gêjim,
Derdê dilêx çar birêjim,
Ez vî derdî kê ra bêjîm?!

Agrîya kal bike hewar,
Sîpan, Xelat, Cudî, Gabar;
Bibine yek, nebin bêzar,
Ez vî derdî kê ra bêjîm?!

Cîyayê Zoro, Qeredax, Qendîl,
Gel kirine, sexîr û dîl,
Şewitandin Musil, Erbil,
Ez vî derdî kê ra bêjîm?!

Barandine bombê jehrê,
Qetîl kirin Kurd wek berê,
Em bîr nakin qet Helebçê,
Ez vî derdî kê ra bêjîm?!

Apo maye Îmraliyê da,
Di nav avê, hevî behra da,
Mêrxas, egîd, şêrê Kurda,
Ez vî derdî kê ra bêjîm?!

Nava zulma, zexta giran,
Sekiniye ew wek şêran,
Gel boy wî bû gorî-dêran,
Ez vî derdî kê ra bêjîm?!

Rabê Gogerz, rabe Kawa,
Bese, razên di nav xewa,
Bikin şera, bikin dewa,
Ez vî derdî kê ra bêjîm?!

Hilde şûrêx, Rostemê Zal,
Hewar bike, Sehîdê kal,
Aza bikin, Kurdistanê
Axa pîroz gulistanê!

KURDISTANAM

Kurdistana mine delal
Bide min da şîrê zelal.
Dixwazim ez te bibînim
Çawa dayka xweye helal.

Tu min hilde hemêza xwe
Ça ku mina ewladê xwe.
Ji boy te ez perîşanim
Min qebûlke, wek lawên xwe.

Şev û rojê boy te dînim,
Posîdeme, ez bi şînim,
Pir qurnene tu bindestî
Boy vê yekê dil birînim.

***

Tu kaniyî, ez ava te,
Dixulxulî, ez dengê te,
Ez bibiyama wekî çivîk
Bifiryama, ezê cem te.

Çiyayî, ezim berfa te,
Baxçeyî, ez bilbilê te.
Di dil û can te evînim
Dikişînim hesreta te.

Tu mêrgî, ezim gula te,
Daristanî, ez dara te,
Qe tu naçî ji bîra min
Xwezil bûma mêvanê te!

ŞƏRƏF XAN BİDLİSİNİN «ŞƏRƏFNAMƏ» ƏSƏRİ KÜRD XALQININ TARİXİ MƏNBƏYİ KİMİ

Əvvəli ötən saylarımızda

NƏTİCƏ

Şərəf xan İbn-Şəmsəddin Bidlisinin «Şərəfnamə» əsəri XV-XVI əsrlər kürd və Kürdüstan tarixinə aid məlumat verən ilk və yeganə bir mənbədir. Söz yoxdur ki, orta əsrin fars, ərəb və türk mənbələrində həmin dövr kürd xalqının tarixi haqqında az-çox məlumat vardır. Lakin o mənbələrin heç birisi kürd tarixi üçün «Şərəfnamə» qədər ətraflı məlumata malik deyildir. Çünki bu əsər kürd xalqına mənsub olan elə bir müəllif tərəfindən yazılmışdır ki, o, öz xalqının ictimai-iqtisadi və mənəvi həyat tərzinə yaxından bələd idi. Bu nöqtəyi-nəzərdən Bidlisinin «Şərəfnamə»si digər mənbələrə nisbətən fərqlənir və elmi bir üstünlük təşkil edir.

Fars dilində yazılmış həmin əsər Kürdüstan tarixi ilə bərabər, Azərbaycan, İran, Türkiyə və digər qonşu ölkələrin də ictimai-iqtisadi və siyasi tarixi haqqında zəngin məlumata malikdir. Məhz bu cəhətdən «Şərəfnamə» əsərini həmin ölkələrin tarixini tədqiq edən Asiya və Avropa tədqiqatçıların istifadə etdikləri faydalı bir mənbə hesab etmək olar.

Bidlisi öz əsərini yazarkən, orta əsrin digər müəllifləri kimi, bəzi nöqsanlara yol vermişdir: yəni o da, nə keçmiş və nə də, öz dövründə baş verən ictimai və siyasi hadisələrə münasibətini bildirmədən onu sadəcə olaraq təkrar etmişdir. Dövrün başqa tarixçiləri kimi Bidlisi də müəyyən bir sarayın, yəni Osmanlı sarayının mənafeyini güddüyünə görə feodal istismarının müdafiəçisi kimi çıxış edirdi. Onun əsərində XVI əsrin bəzi hadisələri birtərəfli izah edilmişdir.

Təkcə XVI əsr ərzində altı dəfə baş verən Osmanlı-İran müharibələrinin əksəriyyətində şəxsən iştirak edən müəllif həmin müharibələri əmələ gətirən ictimai-iqtisadi və siyasi amilləri, onun kürd, azərbaycanlı, ərəmni və gürcü xalqlarının müstəqil inkişafına mane olan işğalçılıq xarakterini öz əsərində lazımi qədər işi-

qlandırmamışdır.

Kürdüstanın birinci dəfə bölünməsi (1514-cü ildən) sonra osmanlı zadəganlarının Kürdüstandakı özbaşınalılıqları, kürd tayfaları üzərindəki zülm, soyğunçuluq, rüşvətçorluq və ağır vergi mükəlləfiyyətləri haqqında «Şərəfnamə»də müəyyən qədər məlumat vardır. Bidlisi hətta bu dözülməz vəziyyətə qarşı XVI əsrdə baş verən kürd tayfa üsyanlarından da bəhs edir. Lakin o da, dövrün digər müəllifləri kimi həmin hərəkatı itaətsizlik, quldurluq və sairə adlandırır. Bidlisi yalnız həmin üsyanların tayfa başçısının irsi əmirlik hüququnu müdafiə edən xarakterini mütərəqqi bir hadisə kimi qələmə alır.

Bidlisi «Şərəfnamə»sində təsvir edilən hadisələr o dövrdə kürd əmirliklərini və xüsusilə kürd xalqının həyat tərzini öyrənməyə imkan yaradır və digər mənbələrdə təsadüf edilməyən bir sıra mühüm hadisələr haqqında ətraflı məlumat verir. Şərəf xan Bidlisinin «Şərəfnamə» əsəri təkcə tarix elminə aid olmayıb, o Kürdüstanın coğrafiyası, kürdlərin dili, mənşəyi, adət və ənənələri və kürd xalqının elm xadimləri haqqında ətraflı məlumata malikdir. Bidlisi dövrün bir çox şairlərinin şeir və qəsidələrindən müəyyən parçalar verməklə öz əsərini bədii cəhətdən də zənginləşdirmişdir. Buna görə də onun əsərini filoloji elm üçün də əhəmiyyətli bir mənbə kimi qeyd etmək olar.

«Şərəfnamə» əsərindəki bir sıra çatışmayan cəhətlərə və bəzi hadisələrin müəllif tərəfindən az işıqlandırılmasına baxmayaraq, kürd xalqının tarixinə aid zəngin məlumat verən bu əsər çox qiymətli bir mənbədir. Əsər Bidlis əmirliyinin ictimai-iqtisadi və siyasi tarixi haqqında geniş məlumata, digər kürd əmirlikləri haqqında isə az-çox təsəvvürə malik olmaq imkanı verir. Beləliklə də Şərəf xan Bidlisinin «Şərəfnamə» əsəri XV-XVI əsrlərdə kürd xalqının tarixini öyrənmək nöqtəyi-nəzərindən digər mənbələrə nisbətən tarixşünaslıq elmi üçün böyük bir üstünlüyə malikdir.

Türk devletinin soykırım operasyonları ve tecrit ile savaşı derinleştirdiğini belirten KCK, Kürt Özgürlük Hareketi'nin direnme hakkını sonuna kadar kullanacağını ve özgür geleceği yaratacağını ifade etti.

KCK, Türk devletinin Kürdistan halkına karşı hiçbir hukuk kuralını tanımaksızın başlattığı topyekun saldırıya karşı PKK'nin meşru savunma hakkını kullanacağını ifade etti.

KCK Yürütme Konseyi Başkanlığı yaptığı yazılı açıklamada, Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'a yönelik yaklaşık 1 yıldır süren tecridin derinleştirilen bir savaş politikası olduğunu belirtti.

"Önder Apo üzerinde en ahlaksız bir biçimde ağılaştırılmış tecrit işkencesi uygulamakta, halkımızı ve kamuoyunu Önderliğimizin sağlığı ve yaşamından habersiz bırakmaktadır" diyen KCK, Öcalan'a yönelik tecride paralel olarak gerilla güçleri ve yurtsever Kürt kurumlarına karşı gerçekleştirilen operasyonlarla tüm Kürdistan'ın savaş sahasına dönüştürüldüğünü vurguladı.

İmralı'daki tecrit savaştır

AKP devletinin Öcalan'a karşı İmralı'daki uygulamanın Kürdistan halkına karşı başlattığı bir savaş olduğunu ifade eden KCK, aynı biçimde Kürt siyasetine karşı sürdürülen siyasal soykırım operasyonlarının bu savaşın derinleştirilmesi ve yaygınlaştırılması anlamına geldiğini belirtti.

KCK Yürütme Konseyi, gerilla güçlerinin imhası için her türlü olanak ve imkanı harekete geçiren Türk devletinin topyekun savaşı kapsamılaşdırarak Kürt halkının özgür geleceğini karartmak, Kürt toplumunu teslim almak ve soykırım politikalarıyla ulus olmaktan çıkararak yok etmek istediğini vurguladı. Önceki gün Van'da BDP'li Belediye Başkanları ile Siirt Belediye Başkanı Selim Sadak'ın gözaltına alınmasını bu politikanın bir sonucu olduğuna dikkat çeken KCK şöyle dedi: "AKP hükümeti, Kürt halkının oy vererek seçtiği belediye başkanlarını ve temsilcilerini tutuklayarak Kürt siyasetini ve siyasal iradesini yok etmek istemektedir. Açık ki AKP iktidarının Kürdistan'da yürürlüğe koyduğu mevcut uygulamalar sömürgeci devlet hukukunun bir gereği olarak uygulanan, Kürt toplumunu sindirme, teslim alma ve ortadan kaldırmayı hedefleyen uygulamalardır. Bununla birlikte KCK Operasyonu adı altında İç Anadolu Bölgesinde Kürt sağlık emekçileri ve doktor adaylarına yönelmesi, AKP hükümetinin Kürt toplumuna ve siyasi iradesine karşı geliştirdiği siyasal soykırımın ulaştığı boyutu açıkça göstermektedir. AKP

'Özgür geleceği yaratacağız'

devleti Kürt halkının seçilmişlerine yönelerek, Kürt parlamenterlerini fezlekelerle kuşatırken belediye başkanlarını ve tüm siyasi çalışanlarını ise tutuklamaktadır. Özellikle AKP'nin 2009 seçimlerinde kaybettiği Siirt ve Van belediye başkanlarının aynı günde gözaltına alınması çok manidardır. Bu yönelimin özel bir amacının da 2009 yerel seçimlerinin rövanşını almak ve önümüzdeki yerel seçimlerin hazırlığını yapmak olduğu açıkça ortadadır."

Sessiz kalamayız

KCK yazılı açıklamasında, Öcalan'a, Kürt siyasetine ve Kürt halkına karşı sürdürülen tek yönlü savaşa rağmen hareketlerinden bütün bunlara karşı sessiz kalınmasını talep etmenin, AKP faşizminin zulüm uygulamasına boyun eğmesini istemek anlamına geldiğini belirtti. "Bugün Kürt halkına, Özgürlük hareketine ve Kürt Halk Önderliği'ne karşı geliştirilen bu savaşta karşı onurlu-şerefli tüm yurtseverlerin tek görevi vardır; o da direnmek ve bu faşist zulme karşı boyun eğmemektir" diyen KCK, PKK hareketinin ve Kürdistan Özgürlük Mücadelesinin AKP devletinin Kürdistan halkına karşı başlatmış olduğu savaşa sessiz kalmasının mümkün olmadığını kaydetti. PKK'nin meşru savunma hakkını sonuna kadar kullanacağına dikkat çeken KCK açıklamasında şunları söyledi: "Açık ki, ortada PKK'nin uygulamış olduğu bir şiddet yoktur, Kürt halkının meşru hakkı olan savunma hakkı vardır ve PKK Kürt halkının bu meşru savunma

hakkını sonuna kadar kullanacaktır. Saldırıda olan hareketimiz değil, AKP devletidir. Hareketimizin yürüttüğü savaş özü itibarıyla bir savunma savaşıdır. PKK hareketinin ve Kürdistan Özgürlük Mücadelesinin sömürgeci saldırılara karşı asla boyun eğmeyeceğinden, direnme hakkını sonuna kadar kullanacağından ve bunu başaracağından hiç kimse kuşku duymamalıdır. Ulus olarak var olabilmek, özgür geleceğimizi yaratmak ve onurlu bir halk olmamız

olduğu tepki çok haklı ve anlamlıdır. Başta ilçeleriyle birlikte tüm yurtsever Van halkı ve tüm yurtsever Kürdistan halkı AKP hükümetinin Van halkımıza karşı gerçekleştirdiği bu saygısızlık, saldırı ve zulme karşı sessiz kalmamalı, sesini yükseltmelidir.

Ahlaksız ve kuralısız bir biçimde yürütülen bu savaş sadece Kürdistan halkına değil, aynı zamanda Türkiye halklarına karşı da geliştirilen bir savaştır. Savaşın ağır faturalarını bu coğrafyada yaşayan herkes ödemektedir. AKP hükümeti bir tarafta sahte ve yapay gündemler oluşturup inkar ve imha savaşını ahlaksız ve kuralısız bir biçimde sürdürürken diğer taraftan daha dün Erdoğan'ın Kürt sorunu çözülmüştür söyleminin savaşı daha tırmandırma kararlılığı anlamına geldiği açıktır. Biz hareket olarak Türkiyeli tüm dostları vicdan sahibi ve gerçeğe saygısı olan herkesi AKP iktidarının bu kirliliğini görmeye, onurlu bir barış ve hakkaniyete dayalı bir çözüm için seslerini yükselterek tutum almaya çağırıyoruz. Tüm yurtsever Kürdistanlıları, Kürdistan halkının dostlarını ve tüm sorumlu çevreleri AKP'nin bu vahşi zulmüne karşı sessiz kalmayıp direnişi yükselterek insanlık değerlerine sahip çıkmalıdır."

Gever ve Farqin halkına selamlama

"Kendini Kürt halkına feda eden Şehit Zilan Ölümsüzler Taburu üyeleri Andok (Ramazan Yılmaz) ve Êriş (Cengiz Özek) yoldaşların hem Gever'de hem de Farqin'de gerçekleştirilen cenaze törenlerinde halkımıza karşı polis terörünün uygulanması sonucu Gever'de 15 yaşındaki Özgür Taşar isimli gencin şehit edilmesi ve Veysi Yıldırım isimli gencin yaralanması, Farqin'de ise 55 yaşındaki Hamdi Özyandı isimli yurtseverin ağır yaralanması Türk devletinin sadece örgütlü yapılara karşı değil, tüm Kürt halkına karşı nasıl bir savaş geliştirmekte olduğunu ortaya koymaktadır. Şahadete ulaşan Özgür Taşar isimli gencimizin ailesi şahsında tüm Gever halkına başsağlığı ve yarallılara acil şifalar diliyor, Şehit Özgür Taşar'ın anısını Kürdistan Özgürlük Mücadelesinde yaşatacağımızı vurguluyoruz. Kendi bağrından çıkmış, Kürdistan halkının yiğit fedai evlatları olan Andok ve Êriş yoldaşlara güçlüce sahip çıkan yurtsever Gever ve Farqin halkımızın onurlu duruşunu takdir ediyor ve selamlıyoruz."

yeniozgurpolitika.org

Əvvəli ötən sayımızda

LALAYEVİN BAKI ŞƏHƏRİNDƏ TÖRƏTDİYİ ƏHVALAT

Bakı şəhərində erməni milliyyətinə mənsub olan Lalayev soyadlı bir nəfər vardı, karxana sahibi idi. Bu erməni var-dövlətinin çoxluğundan özünü hədsiz dərəcədə qudurğan aparırdı. Belə ki, ermənilərin məclisində və ya yığıncaqlarında müsəlman tayfasının adı çəkiləndə o, ermənilərə müraciətlə deyirdi ki, «sizə ar olsun, müsəlmanın adı gələndə titrəyirsiniz, müsəlmanlar kimdir ki, onlardan belə qorxursunuz? Mən müsəlmanları bir milçək və qarışqa hesab edirəm. Onlar od olsalar da özlərini yandıra bilməzlər».

Sabunçulu Ağa Rəzi öldürüldükdən sonra Bakıda baş verən iğtişaş zamanı hər tərəfi tufəng və tapança gurultusu və müsəlman igidlərinin nərəsi və «ya Əli» sədası bürüyərkən həmin Lalayev qabaqcadan evində topladığı döyüş silahlarını işə saldı. Onun yaratmış olduğu 20-30 nəfərdən ibarət erməni quldur dəstəsini silahlandıraraq müsəlmanları qırmaq

yetirdi və evdə gizlənənləri də çıxarıb, cəzalarına çatdırdılar. Bundan sonra Ağakərim bir neçə nəfərlə Lalayevin otağına daxil oldu. Ağakərim irəli gəlib dedi:

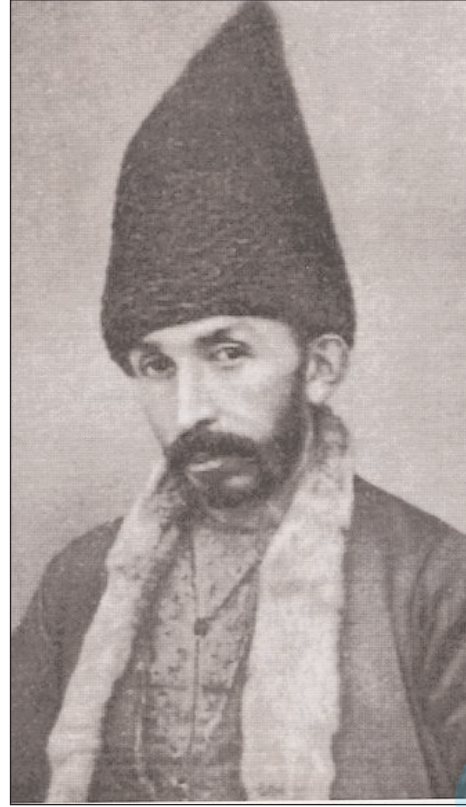
— Allah saxlasın, keyfin neçədir? O müsəlmanları ki, sən milçək və qarışqa hesab edirdin, indi onların hər biri şiri-nərə dönüb qulluğuna gəliblər.

Lalayev söyüd ağacının yarpağı kimi tir-tir titrəyərək dedi:

— Qələt eləmişəm, mənə başışlayın. Bu gün bəxşiş günüdür, öz zəhmətinizin əvəzində nə qədər pul lazımdır, götürün. Sandıqda kupon kağızları var. Götürün, aparın, xəzinə və bankdan pul alın. Uşaqların arasında bölün.

Ağakərim dedi ki, biz buraya puldan ötrü gəlməmişik. Bu millət davasıdır. Milləti müdafiə etməkdən ötrü biz can qoymuşuq və bu məqsədlə də buraya gəlmişik. Millət yolunda biz pula satılanlardan deyilik.

Bu vaxt Lalayevin övrəti gəlib özünü ərinin üstünə saldı və ağlaya-ağlaya Ağakərimə minnət elədi ki, siz gəlin bunu öldürməyin. Sizə nə qədər

şiddətlənərkən erməni tayfasından silahlı bir dəstə şəhərin küçələrində dolaşaraq hambalları və əlsiz-ayaqsız

Bizdən razı oldunmu?» Xülasə, həmin müdafiə günündə ləzgi tayfasının Bakı müsəlmanlarına köməyi çox oldu. Həmin gün onlardan beş nəfər şəhid oldu.

ERMƏNILƏRİN BAKI QUBERNATORUNU ÖLDÜRMƏSİ

Bakıda baş verən bu qırğından bir az sonra şəhər qubernatoru faytonda küçə ilə gedərkən bir neçə nəfər erməni faytonun üzərinə hücumla keçərək bomba atıb partlatmışlar. Bombalar faytonun yanında yerə dəyib partlayaraq faytonu darmadağın etmişdir. Partlayışdan ağır yaralar alan qubernator və atlar ordaca ölmüşdür.

Quldur ermənilərin biri tutulmuş, digərləri isə qaçıb gizlənmişlər. Sonra aparılan axtarış nəticəsində bu cinayətdə iştirak edən daha dörd erməni həbsə alınmışdır.

Deyilənə görə, həmin beş nəfər cani erməni dar ağacından asılaraq cəzalarına çatmışlar. Bu əhvalatdan sonra bir müddət sakitlik oldu. Lakin ayrı-ayrı erməni fitnəkarları öz fitnə-fesadından əl çəkməyərək, gizli

1905-06-cı illərdə erməni-müsəlman davasında Kürd xalqının rolu

üçün onlara tərəf yönəltdi. Lalayevin əmri ilə evinin ətrafında olan bütün qapı-darvazalar bağlandıqdan sonra həmin quldur dəstəsinin üzvləri evin pəncərə, qapı və bacaları arxasında mövqe tutaraq, küçədən gəlib-keçən müsəlmanları atəşə tutdular. Bunun nəticəsində gəliş-gediş dayandı. Həmin gün bizim qarabağlı Tağı bəy Şirin bəy oğlunu qardaşı uşaqları evlərinə qonaq çağırmışdılar. Tağı bəy Şirin bəy oğlu faytonla həmin küçədən keçərkən Lalayevin evindən həmin quldurlar tərəfindən atəşə tutularaq öldürülmüş, faytonçu isə bir neçə yerindən ağır yaralanmışdı. Bu vaxt Bakı əhalisi arasında böyük şöhrət tapmış Ağakərim adlı bir nəfər mərd və igid oğlan öz silahlı dəstəsi ilə Bakının küçələrində cövlan edərək azərbaycanlıların həyatına qəsd edən erməni quldurlarını cəhənnəmə vasil edirdi. Nəhayət, onlar gəlib Lalayevin evi yerləşən küçəyə çatdılar. Ağakərim öz dəstəsini iki yerə bölüb birinə divarlar arxasından Lalayevin evini gülləyə tutmasını əmr edir, digər hissəsinə isə külüng-balta və lomla evin darvazasını açmaq əmrini verdi. Üçüncü dəstə güllə yağışının altında divarların dibi ilə Lalayevin evinin darvazasına yaxınlaşdı, lom və külünglə darvazanı dağıtmağa başladılar. Onlar əllərindəki alətlərlə darvazanı parça-parça edib yerə saldılar. Ağakərim və onun dəstəsi qəzəblənmiş aslan kimi «ya Əli!» sədası altında hücum çəkib içəri doldular. Camaat tufənglərin gurultusundan və igidlərin nərəsindən dəhşətə gəldi. Lalayevin evində olan quldurlar karıxıb mat qaldılar. Onlar tufənglərini atıb qaçmaq istəyərkən Ağakərimin dəstəsi onları bir-bir qətlə

pul lazımdır, durum gətirim. Ağakərim övrətə dedi ki, bizə pul lazım deyil. Sənin bu kişinin gərəki öldürül. Sənin kişinin çox qürrələyib erməni məclislərində deyirmiş ki, müsəlmanlar mənim yanımda bir milçəkdir. Yarım milyon pul qoyub, onların hamısını məhv edərəm.

Ə L A V Ə: Belə deyirlər ki, bu halətdə Lalayev Hacı Zeynalabdin Tağıyevin yanına bir adam göndərmiş, özünün xilas edilməsini xahiş eləyir. Hacı buyurur ki, bu, mənə dəxli olmayan işdir. Baş verən hadisə isə millət məsələsidir, mən nə deyə bilərəm? Xülasə, Ağakərim nə qədər çalışdı ki, övrət Lalayevdən aralansın, mümkün olmadı. Qəflətən camaatın içərisindən naməlum bir şəxs övrəti güllə ilə vurub öldürdü. Ağakərim onu məzəmmət etdi. Sonra isə Lalayevə bir neçə güllə vurub öldürdü.

Lalayev qətlə yetirildikdən sonra hamı evdən bayıra çıxdı. Evin hər yanından üstünə neft çiləyib, od vurdu. Ev böyük partlayışlarla yanmağa başladı. Bu da onu göstərdi ki, Lalayevin evinin zirzəmiləri yeşik-yeşik hərbi sursat və partlayıcı maddələrlə dolu imiş. Evdən qalxan gurultunun və partlayışın səsinə yaxında olan adamlar qulaqlarını tutaraq hərə bir tərəfə qaçdı. Ev sursatlarla birlikdə yanıb külə döndü. Deyilənə görə, bir ay sərəsər evdən tüstü kəsilmədi.

Belə deyirlər ki, Lalayevin xoşsifət gözəl bir qızı varmış. Həmin qıza heç kəs toxunmayıb, mehribanlıq göstərmiş və gətirib Hacı Zeynalabdinin qızlar məktəbində yaxşı əmin adamlara tapşırıblar.

Ə L A V Ə: Bakıda qırğın daha da

qocaları tutub öldürürdü. Həmin vaxt Bakının din xadimlərindən birisi öz qonşularında olan övrət və uşaqları, eləcə də qocaları öz evinə cəm edib, darvazanı bağlamışdı. Bundan xəbər tutan erməni dəstəsi molların evinin

əllərinə düşən müsəlmanları öldürürdülər. Bu növ ədavətlər və xəyanətlər ara-sıra hər iki tərəfdən baş verirdi.

1905-ci ildə İrəvan şəhərində baş verən erməni-müsəlman əhvalatı

Hansı vilayətdə ki, İrəvan ermənilərindən bir neçə nəfər tapılırdı, mütləq orda bir iğtişaş baş verirdi. Bu İrəvan erməniləri çox xudpəsənd, kinli və cinayətkardılar.

İrəvan şəhərinin müsəlmanlar yaşayan 80 evdən ibarət məhəlləsinin ermənilərlə iğtişası baş verib. Bu iğtişanın başlanmasına səbəb olan ermənilər həmin məhəllədə müsəlmanların imarətlərini gülləbaran etməyə başladılar. Ermənilərə nisbətən müsəlmanların bu məhəllədə az olmasına baxmayaraq, ermənilərə qarşı müqavimətdə mətanətlə dayandılar və onlara böyük zərbələr endirdilər. İki tərəfdən üç gecə-gündüz davam edən güllə yağışının altında qırx nəfər erməni, iki nəfər isə müsəlmanlardan öldürüldü. Üç gündən sonra güllələri tükəndiyinə görə gecə vaxtı müsəlmanlar həmin məhəllədən qaçmalı oldular. Əhvalatdan xəbərdar olan ermənilər müsəlmanların evlərinə doluşub, onların mal-dövlətini qarət etməyə başladılar. Fərsət tapıb qaça bilməyən beş nəfər övrət və üç nəfər uşaq bir evin küncünə qısılaraq qorxudan titrəyə-titrəyə ağlayırdılar. Əllərinə düşən kitablara və Qur'ani-Kərimə od vurub yandırdılar. Ermənilərin qoca qadın və kişilərə, eləcə də uşaqlara etdikləri zülmü qələmə almaq çox çətinidir.

Ardı var

yanına çatarkən belə qərara gəldilər ki, Lalayevin evəzini çıxmaq üçün bu molların evindəki övrət və uşaqları öldürüb, evinə od vurub yandırsınlar. Bu əzm ilə evin darvazasını sındıraraq içəri girmək istəyərkən, o biri tərəfdən ləzgi tayfasından bir dəstə onların üstünə gəldi. Onlar erməniləri öldürüb, molların evində olan övrət-uşaqları erməni şərinə xilas etdilər. Ondan sonra ləzgilər xəncərlərini erməni qanından pak edib üz tutdular göy səmtinə və ərz elədilər ki, «Ya Məhəmməd, atamız-anamız sənə fəda olsun, sənin dininin düşmənlərini məhv edib, cəhənnəmə vasil etdik.

Rauf İlyasoğlu, şair-publisist

Allah daha çox (elm, bilik, dərrakə və s. müsbət keyfiyyətlər) vermişdir. Əlbətdə ki, ağıllı adam elə bu dünyada da yaxşı yaşamalıdır.

Əgər cəmiyyətdə hər bir kəsin əməyi düzgün qiymətləndirilsə, belə ki, fəhlə öz əməyinin müqabilində dəyərləndirilsə, qələm sahibinin yazdıqları elmi, publisist və s. tipli kitablarına və ya yazılarına Sovetdən qalma «qonorar»la mükafatlandırılarsa, həkimin, müəllimin, məmurun, kasıbın, əlsizin və s. təbəqələrin yaxşı yaşaması təmin edilərsə, bir sözlə cəmiyyətin normal yaşaması üçün Milli Məclisə, rəhbər vəzifələrə biznesmenlərdən fərqli, əsil ziyalılar cəlb olunsa, tamahını gözləyən, dinə bağlı insanlar (din pərdəsi adı altında hər hoqqadan çıxanlara aid deyildir) ləyaqətli yerləri tutsalar, paxıllıq, kin-küdurət, qisasçılıq kimi zərərli və təhlükəli vərdislərdən əl çəkilsə fəlakətlər, zəlzələlər kütlələrdən yan keçər.

Xristian ölkə sayılan Almaniyada «Qurani-Kərim»də buyrulur əməllərə daha çox riayət olunur, nəinki müsəlman ölkələrində. Əslində Dünya

yaxın qohumlarımızı qaldırdı. Babam Əli Nağıyev, Sovet sədri, ferma müdiri, partkom və digər məsul vəzifələrdə işləmişdir. Kəndimizdə hamı bir-biri ilə qohum, mehriban dolanırdı. Qubadlı rayonunda 5-6 kənddə azərbaycanlılarla yanaşı kürdlər də yaşayırdı. Onlar bir-birinə qız verib, qız almış və qohumlaşmışdılar. Tarixə nəzər salsaq, Azərbaycanda yaşayan kürdlər həmişə azərbaycanlılarla bir olaraq ermənilərə qarşı vuruşub, döyüşüb mərdliklə mübarizə aparıblar. Ermənilər türklərlə yanaşı saysız-hesabsız çoxlu kürdləri də məhv etmişlər. 1960-70-ci illərdə indiki qədər Kürd-Azərbaycan söhbəti qabardılmayıb. Xarici fikirlərə uymamalıyıq.

1969-1970-ci illərin söhbətidir. Ələbtə ki, bu haqda birinci dəfədir ki, yazıram, çünki bu da bir tarixdir. Babam Əli Nağıyev ferma müdiri işləyirdi. Həməzəli (əvvəl Şıxava adlanan kəndimiz bəylik olub) kəndi Həkəri çayının sahilində səfalı bir ərazidə yerləşirdi. Hər kasıbın 50-60 qoyunu, o qədər də keçisi, 2-3 inəyi, camışı, xeyli toyuq-

JURNALISTİN DÜŞÜNCƏLƏRİ

Fizioloqlar müəyyən etmişlər ki, beynin sağ yarımkürəsi humanitar, sol yarımkürəsi isə dəqiq elmlər haqqında məlumatlara nəzarət edir. Çox güman ki, materialist filosof Karl Marks boş vaxtlarında riyaziyyatla məşğul olmuş. Dahi riyaziyyatçı Ömər Xəyyam həm də gözəl rübailər yazmışdır. H.B.Zərdabi – mətbuatımızın ilk qaranquşu – publisistikani, ədəbiyyatı bildiyi qədər dəqiq elmləri də bilən gözəl zəka sahibi idi.

Bu məqamları yazmaqda məqsədim müxtəlif mövzulu məsələlərlə bağlı fikirlərimi oxucularımla bölüşməkdir.

Son illərin tapıntılarına görə rüşeym hələ ana bətnində olarkən ananın fikirlərini başa düşür, hiss və iztirablarına şərik olur, onda belə nəticəyə gəlirik ki, uşaq bətnindəyən tərbiyə olunmağa başlayır. Qeyri-qanuni körpə bətnində olarkən işin mahiyyətini hamıdan dəqiq bilən ana keçirdiyi hissləri ona ötürür. Bu isə peşmançılıq, xəcalət, qınaq və ifşa qoxusu, bu hissləri gizlətmək yönündə axtarışlar, həqiqəti pərdələmək, ötr-basdır eləmək, yalanlar, saxtakarlıqlar, son dərəcə diqqətli olmaq və s. hissələrdir. Körpə bunları hiss edir, bu hissələr onun geninə, qanına hopur və o, artıq doğulanda bu xasiyyətlərlə, hazır şəkildə doğulur. Həm də nəzərə alsaq ki, şəxsiyyətin formalaşmasında üç əsas amilin rolunu heç kəs dana bilməz: bunlar irsiyyət, mühit və tərbiyədir. İrsiyyət pozğun əxlaqa bağlı körpəni elə həmin pozğun qadın tərbiyə edir. Xalq arasında çoxbilmiş, hər cür vəziyyətdən çıxmağı bacaran adamlara «bic adam» deyirlər. Ərəbcə «vələd-əz-zina» olan bir söz «zinadan (qeyri-qanuni əlaqədən) doğulan» mənasını verir, türkcə əsli olmayan, kənar, yabançı mənasında işlənir. Bitkinin gərəksiz kök, zoğ və meyvələrinə də «bic» deyilir.

Çoxbilmiş adama «bic» deyilməsi yuxarıda qeyd olunanları oxuyarkən yəqin ki, oxuculara aydın olacaqdır. Ana sonralar nə qədər iffətli və namuslu davransa da keçmişinin ləkəli olması onu daim bir kabus kimi izləyir, körpəyə nə qədər sağlam mühit yaratsa da, onun ətrafında bir əxlaqsızlıq aurası hökm sürür. Bunlar maddi yox, mənəvi problemlər olduğundan, sonadək dərk edilməsi qeyri-mükündür. Bu ruhi vəziyyətləri incədən-incəyə, həssas uşaq təbiəti təhtəl-şüurla hiss edir. Nəticədə üç amilin üçü də birlişib elə bir şəxsiyyət yetişdirir ki, tay-tuşlarından öz «bilikləri» ilə fərqlənən fərd meydana gəlir...

Bu dünyada əsasən layiq olmayanlar yaxşı yaşayır. Ləyaqətli adamlar, adətən ehtiyac içərisindədirlər. Lap dərinə getsək əsil insanlara

bəşəriyyətin, hamımızın dinindən, irqindən asılı olmayaraq doğma evidir. Əgər «Zəbur», «Tövrat», «İncil» və nəhayət ki, «Qurani-Kərim»in ayələrində buyrulur ki, insanlara Adəm peyğəmbərdən törəyərək, Nuh peyğəmbərdən artaraq bəşəriyyətə yayılmışsa, onda dərk etməliyik ki, insanlar bir-birinə qohum və doğmadırlar.

***

Allahın yaratdığı meyvələrdən nara fikir verək: Narı dairəvi formada Yer kürəsi adlandırsaq, barmaqlarımızı narın üzərində gəzdirməklə kələkötür, nahamar yerləri, dağ-dərə adlandırsaq, nar dənələrini bir-biri ilə yanaşı yaşayan mehriban insanlar kimi başa düşsək, ələbtə ki, narda olan pərdələri Dövlətlərin sərhədləri kimi qəbul etsək, Allahın yaratdığı bu nemətin hikmətini niyə anlamamalıyıq? Axi insanlar bir-birləri ilə mehriban, yanaşı yaşamaq və buna hər kəsin haqqı olmalıdır. Onda bu qırğınlar, din pərdəsi altında xaçpərəst müsəlmanı və ya müsəlman xaçpərəsti qırmamalıdır. Dinlər arasında fərqlər, tərqiqlər yaradılmamalıdır. Hər bir millətə – insana qiymət verilməlidir.

Həmişə zərif, iradəsiz insanları şeytan tez yoldan çıxardır. Onda insanlar günah işlədir, oğurluq edir, bir-birin öldürür və sonra da özlərinin də həyatını puç edib, məhv edirlər. Necə ki, qurd nar dənələrini məhv etdiyi kimi.

Əgər narın baş hissəsini taca bənzətsək, ələbtə ki, məscidin qülləsi kimi təssəvvür olunan minarələr də Allahın yaratdığı möcüzədir.

Nəyə görə deyirlər ki, narı yeyərkən dənələrini yerə tökməyin. Hansısa bir nar dənəsi dirilik dənəsidir. Narı yerə tökülməmək şərtiylə yemək lazımdır. Həm də israfçılığa yol verməməklə. Narda olan vitamin insan bədəninə xeyirlidir. Narı cənnət meyvəsi adlandırırlar. Ələbtə ki, narla bərabər xurma və üzüm də sevgili peyğəmbərimizin ən çox xoşladığı meyvələrdəndir. Cənnət meyvələri içərisində Günəş kimi işıq saçan nar haqqında düşüncələrim yəqin ki, bir tədqiqat mövzusu deyərək (təbəbüllülükdən uzaq) yanılmaram.

XATİRƏLƏR

Ağdam şəhərində doğulub boya-başa çatmışam. Əslim Qubadlıdır. Əslimi də danmıram. Azərbaycanlı olmağımla, Azəri türkü olmağımla fəxr edərəm. Soruşanda haralısan, əslim Qubadlıdır deyən kimi, çoxları mənə – ə, kürdsən? deyərək suallar verir. Yay ayları Qubadlının Həməzəli, Qarağaçlı, Qarakişilər kəndlərinə gedər, babam, bibim və

cücəsi, ördəyi, qazı, təsərrüfatı, bostanı, mərmeyvələri, bağı-bağatı var idi. Hamı təsərrüfatla məşğul olur, gümrah dolanırdı. Həkəri çayının bol və dadlı Göy balığı hər kəsin ağzını tama gətirər, elə bil ki, cənnətdə yaşayırdıq. Yaydan ta quyruq donana qədər ferma yaylağa köçərdi. Ələbtəki Gorus və Sisian tərəfdə yerləşən Göy bulaq, Qara göl, Xəlil bulağı, Qannıca, Keçəl dağı və s. deyilən ərazi Azərbaycanlıların yaylaq yerləri idi. Sovet İttifaqının yaradılmasından sonra Azərbaycan ərazisində Ermənistan Respublikası yaradılsa da, həmin yerlər, yaylaqlar Qubadlı elinin oylağı, düşərgəsi, fermanın köç edərək məskən saldığı dədə-baba yerlərimiz, doğma məkanımız idi. 10-12 yaşım olardı. Yay kəndimizdə keçirər, tətillər qurtaran kimi Ağdama qayıdard, iki mərtəbəli, həyətlili, bacalı evimizdə xoş dövran sürərdik. Təzəcə kəndə çatmışdıq ki, babam dedi: «Ferma dağa gedir, bala sən də biznən gedək dağa, havanı dəyiş, dincəl, Səkinə nənən, Tamara bibin də orada sizə qulluq edər, istirahət edərsiniz. Sevincək Ağamirzənin QAZ 51 yük avtomobilinin kuzasına (banına) qalxdıq və yola düzəldik.

Artıq ermənilərin yaşadığı Gorus şəhərini adlayaraq üç tərənə keçib Göy bulağa çatmışdıq. Əvvəldən qurulmuş alaçığlara daxil olduq. Mis qazanlarda bişirilən ləzzətli yeməklər ağzımızı tama gətirirdi. Fərməşlər açıldı, yerlər salındı. Mal-heyvan üçün ayrılmış yerləri çoban itləri qoruyur, saf dağ havasında hamı mışıl-mışıl yatacaq yol yorğunluğumuzu çıxardır, səhər tezdən nənəmin hazırladığı samovar çayından buğlana-buğlana içər, fermanın üzvlü qaymağından içəri tərqişdirərdik. Necə xoşbəxt günlər yaşayar, ekoloji cəhətdən zərərsiz məhsullar yeyərək böyüyərdik. Yaylaqda on beş-iyirmi gün idi dincəlirdik ki, birdən qaldığımız ərazidə səs-küy qopdu. İki-üç yük maşınında ayağı çarıqlı, çomaqlı, almaturlu otuz-qırx erməni diğası obaya soxularaq qabağına çıxan adamları vurmağa başladı. IV sinifdə oxuyurdum. Odur ki, bu hadisə ömür boyu yadımdan çıxmır. Erməni-daşnak quldurları rəhmətlik Ağamirzə kişinin belinə, başına çomaqla necə vurmışdularsa, yazıq kişinin qışqırtısından şok vəziyyətinə düşmüşdüm. Həsəxan dayının oğlu Oruc və qardaşı əli yalın bu namərdlərin qabağına çıxsalar da, onların başlarına dəyən çomağın zərbəsindən qan su kimi hər tərəfə səpələnmiş, obanın kişiləri şil-küt olmuşdu.

Ardv var

Ji bo pirsira kurd xebata me berdewam e

Cîgirê serokwezîrê Tirkîye Beşîr Atalay, di bernameyek ya kanala CNN Turk de dîtînen xwe li ser rojeva siyasî ragihandin û

behsa çareseriya pirsira kurd kir.

Beşîr Atalay got ku di derbarê vekirina pirsira kurd de xebata me berdewam dike û em li gel hukumeta herêmê hemû awayî ji bo çareseriya vê pirsê gotubêjê dikin.

Atalay hevkarîya di vê derbarê de li gel CHP girîng nîrxan û got ku, eger MHP û partiyên din alîkariyê nedin me jî emê karê xwe bi rêve bibin. Wek din Atalay da xuyakirin ku, ji bo zimanê dayikê bibe zimanê perwerdê projek ya wan heye.

Beşîr Atalay di vê derbarê de got: Em bi hemî awayî vê pirsê piralî gotubêjê dikin. Dê demek nêzik serokwezîr Erdogan di vê derbarê de agahdariyên girîng bide.

Behdînan - Serokatiya Konseya Rêveber a KCK'ê bertek nîşanê binçavkirina şaredarên Wanê û tecrîda giran a li ser Ocalan dan û wiha hate gotin: "Tevgera PKK'ê û Têkoşîna Azadiya Kurdistanê ne mumkune kul i dijî vî şerê ku rejîma AKP'ê daye destpêkirin, bê deng bimîne.

KCK'ê der barê geşadanên dawî de daxuyaniyek nivîskî da. Di daxuyaniyê de balkişandin ser tecrîda giran a 11 mehe li ser Rêberê PKK'ê Abdullah Ocalan tê meşandin û hate destnîşan kirin ku şer bi hemû aliyên xwe her diçe kurtir dibe.

11 MEHIN TECRÎDA GIRAN LI SER OCALAN TÊ MEŞANDIN

KCK'ê di daxuyaniyê de wiha got: "Dewleta tirk bi awakî topyekun şer kurtir dike. Qanûnên netewî û navneteweyî bi awayekî vekirî bînpê dike û ev 11 mehe îşkenceya tecrîdê li ser Rêber Apo tê meşandin. Gelê me û raya giştî ji Rêber Apo agahiyê nagire. Her wiha ligel vê li hemberî gerîlyan operasyona îmhayê hatiye dset pêkirin. Kurdistan veguhertina qada şer. AKP ne tenê li hemberî gerîlaya li hemberî hemû sazî û siyasatmedaran şer dide meşandin û dixwaze encamê bigire. Bi hincetên vala sazîyên demokratîk yê gelê kurd dike hedef. Hem jî kesî digirin û diavêjin zinadan. AKP şaredarên kurd digirî û hewl dide îradeya siyasî û siyasetea kurd tune bike. Xuyaye ku AKP bi pêkanînen mêtînger dixwaze civaka kurd bê deng bike, teslîm bigire û ji holê rabike.

SIYASETA ZILM Û FAŞİZMÊ

AKP ya bi tecrîda li ser Rêber Apo dimeşîne, şerê kul i hemberî gelê kurd daye dest pêkirinê ye. Operasyonên qirkirina siyasî jî tê wateya ku şer kurtir û belavtir bibe. Artêşa tirk ji bo ku hêzên gerîla îmha bike hemû derfetên xwe dike meriyetê û hewl dide ku pêşeroja azad a gelê kurd tarî bike. Hewl dideku gelê kurd teslîm bigire û bi polîtîkayên qirkirinê ji netewbûnê derbixe. Bi riya artêşa taybet, polîsên tevgera taybet û riya dadgehane siyaseta faşîzm û zilmê tê meşandin û şer berfireh dike.

GIRTINA ŞARENDARAN

Duh di (7'ê hezîranê de) di çarçoveya opasyona qirkirinê ya siyasî de şaredarên Wanê Bekîr Kaya, şaredarên Qelqelî, Artemît, Elbak, Muradiye û Sixkê bigiştî 19 siyasatmedaran kurd hatin binçavkirin. Her wiha şaredarên Sêrtê Selîm Sadak jî bi armaca ku îfadeya wî bigirin

Mafê Kurdistanê ye deriyên sinorî veke

Komîteya Yasayî ya Parlamen-toya Iraqê tekîd kir ku mafê her parzêgehekê heye deriyên sinorî digel welatên cîran veke bê ku razîbûna dadgeha federalî yan parlametoyê werbigire.

Cîgirê Serokê Komîteya Yasayî Emîr Kenanî ji AKnewsê re da xuyakirin ku mafê her parzêgehekê heye rêkeftinên kargêrî yê di warê aborî de îmze bike û pêdiviya wan bi razîbûna dadgeha federalî yan parlamentoyê nîne.

Derbarê rêkeftina hikûmeta Herêma Kurdistanê digel hikûmeta Tirkîya ji bo vekirina 2 deriyên din ên sinorî, Kenanî got, "Ev mafê herêmê ye, ji ber nepeymaneke navdwletî ye."

Kenanî bal kişand ku berpirsariya hikûmeta federalî bi tenê girêdayî wergirtina bacên gomrikê ye.

Pêr, hikûmeya Herêma Kurdis-

tanê ragihand ku ew digel Tirkîya rêkeftiyê ji bo vekirina 2 deriyên din ên sinorî.

Peyvdarê hikûmeta Iraqê Elî Debax jî di daxuyaniyekê de got, "Her mameleyek digel her beşekî

Iraqê ne bi rêya hikûmeta federal re be, derveyî yasayê navdwletî ye, em daxwaz ji welatên cîran dikin ku heya wan ji vê yekê hebe, ji ber bînpêkirina yasaya navdwletî ye."

KCK: PKK bê deng namîne!

binçavkirin û serbest berdan. Ligel vê di bin navê opasyonên KCK'ê de li herêma Anatoliya Navîn kedkarên kurd yê tenduristiyê û endamên doktor hatin binçavkirin. Ev jî dide xuyakirin ku qirkirina siyasî ya AKP'ê ya li ser gelê kurd gihîştîye kîjan astê. AKP berê xwe dide hilbijarteyên kurd û bi fezlekeyan parlamenterên kurd dagir dike. Şaredar û xebatkarên siyasî jî digirin. Bi taybetî jî şardarên Wan û Sêrtê di heman rojê de hatin girtin û balkêşe ku AKP'ê her du bajar jî di hilbijartinên 2009'an de wenda kiribû. Ev yek jî nîşan dide ku ji bo hilbijartinên herêmî ji niha de amadekarî tenê kirin.

Ji bo Ozgur Taş Sersaxî

Endamên Tabura Nemiran a Şehîd Zilan ku xwe ji bo gelê kurd fêda dikin, Andok (Ramazan Yilmaz) û Êrîş (Cengiz Ozek) ji bo cenazeyên wan hem li Gever û hem jî li Farqînê merasîma cenazeyê pêk hat û polîsên tirk teror meşandin û di encam terora polîsan de ciwanê bi navê Ozgur Taşar (15) hate şehîd xistin. Ciwanê bi navê Vesî Yıldırım jî birîndar bû. Li Farqînê jî welatîyê bi navê Hamdî Ozyandi bi giranî birîndar bû. artêşa tirk ne tenê li dijî rêxistinên li dijî hemû gelê kurd şer dimeşîne. Em di sexsê ciwanê kurd Ozgur Taşar de ji malbata wî û gelê Geverê re sersaxiyê dixwazin. Ji bo bîrandara jî şifayê dixwazin. Em li vir dibêjin ku dê bîranîna Ozgur Taşar di têkoşîna azadiya Kurdistanê de bi afire. Em sekna gelê Geverê û Farqînê ku

xwedî li cenazeyên ewladê xwe derketin slav dikin.

NE MUMKUNE PKK BÊ DENG BIMÎNE

Li hemberî Rêberê Gelê Kurd, siyaseta kurd û gelê kurd şerekî wisa zalim û dijwar tê meşandin. Ligel vî şerê yek alî tevgera me ne mumkune ku bê deng bimîne. Ne mumkune kul i dijî faşîzma AKP'ê serî bitewîne. Bêdengî û serîtewandin tê wateya tuenkirina gelê kurd. Îro li hemberî vî şerî tenê peywireke bi şeref û rumet heye; ew jî berxwedane, li hemberî zilm û faşîzmê serînetewandine. Di vê esasê de ne mumkune tevgera PKK'ê li dijî vî şerî bê deng bimîne.

DEWLETA AKP'Ê ÊRÎŞ DIKE

Pir aşkereye ku li holê tundiyeke ku PKK pêktîne nîne. Tenê mafê rewa yê gelê Kurd yê parastinê heye û PKK jî dê heya dawiyê vî mafê rewa yê parastina gelê Kurd bikar bîne. Tevgera me ne di êrîşê de ye, ya di êrîşê de dewleta AKP'ê ye. Şerê ku tevgera me di meşîne, di cewherê xwe de şerekî parastinê ye. Pêwîste gumanê tu kesê ne be ku, tevgera PKK'ê û Têkoşîna Azadiya Kurdistanê wê li dijî êrîşên dagirker tu caran serê xwe netewîne, wê heya dawî mafê berxwedanê bikarbinin û her wiha bila gumanê tu kesê nebe ku ew dê vê yekê biserbêxin jî. Ji bo em bibin netewek, pêşeroja xwe ya azad bi afirînin û ji bo em bibin gelekî bi onur tenê dikare bi vî awayî mimkun bibe. Serê xwe li hember

zilmê netewandin, biberxwedanê rastî parastin û qezenckirin bingehe girtin dê bi vî awayî pêş bikeve. Dê hemû ewladên egîd yê gelê Kurdistanê di vê rê de bi biryar bimeşin, her wiha dê bizanin nîrx û gelê xwe biparêzin.

BINÇAVKIRINÊN LI WANÊ HEWILDANEKÎ DIJMINANE NE

Gelê welatparêz yê Wanê ku karesata erdhejê bi awayek pir giran dijîn, bi nêzikatiyên AKP'ê yê durû û nemerdane pişt xwe daye gelê Wanê û erdheja duwemê pêdaye jiyankirin. Gelê Wanê yê di nava êşên erdhejê de digewizîn bi hêza xwe ya cewherê û şaredariya xwe hewildan birînen xwe bipêçin, lê bigirtina 6 şaredar û xebatkarên wê xwestin pêşiya pêçana birînan bigirin û birînen wan kurtir bikin, hewildanek dijminane pêkanin. Li dijî vê berteka gelê Wanê yê welatparêz dayî mafdar û biwateye. Pêwîste di serî de gelê me yê navçeyê, navenda Wanê û hemû gelê Kurdistanê yê welatparêz li dijî vî zilm, êrîş û bêhirmetiya li gelê Wanê pêkaniye bédeng nemînin û dengê xwe bilind bikin.

EV ŞER NE TENÊ LI DIJÎ GELÊ

KURD, LI DIJÎ GELÊN TIRKIYÊYÊ YE JÎ

Ev şerê ku bi awayek bê qural û bê exlaq tê birêve birin, ne tenê li dijî gelê Kurdistanê, di heman demê de li dijî gelên Tirkîyeyê ye jî. Fatûreya giran ya şer hemû kesên li vî erdnîgariyê dijîn dide. Li aliyekê hikûmeta AKP'ê rojevên sextet û sunî ava dike, şerê înkâr û îmhayê bi awayek bê qural û bê exlaq di meşîne, li aliyê din jî Erdogan dibêje, 'Pirsgirêka Kurd çareserbûye' pir vekiriye ku bi awayek bibiryar şer hêjan kurtir dike. Em bang li hemû dostên Tirkîyeyî, xwediye wijdanê û yê rêzê didin rastiyê dikin ku vî rûyê hikûmeta AKP'ê yê qirêj bibînin, her wiha ji bo aştiyekî bi onûr û çareseriyekî li ser bingehe heqîqetê dengê xwe bilind bikin û helwestekê bigirin.

Pêwîste hemû welatparêzên Kurdistanî, dostên gelê Kurdistanê û hemû derdorên berpirs li hemberî vî zilm hovane ya AKP'ê bédeng nebin, berxwedanê bilind bikin û xwedî li nîrxên mirovahî derkevin."

Barzanî û Ehmed Dawudoglu tekîd li pêwendiyên di warê aborî, enerjî û neftê de kir

Nêçîrvan Barzanî serokwezîrê Kurdistanê û şandeya pê re îro jî beşdarî di kar û xebatên Foruma Aborî ya Cîhanî li Stenbolê de kir.

Di çarçoveyê beşdarîkirina çalakiyên Foruma Aborî ya Cîhanî li Stenbolê, îro piştî nîvro, Nêçîrvan Barzanî serokwezîrê Kurdistanê digel Ehmed Dawudoglu wezîrê derve yê Tirkîyeyê civiya.

Di civînê de, serokwezîrê Kurdistanê û wezîrê derve yê Tirkîyeyê tekîd li ser pêşdebirina têkeliyên Tirkîye û Kurdistanê kir û her du aliyan bi taybetî tekîd li ser hevkarî, hevahengî û pêwendiyên di warê aborî, enerjî û neftê de kir.

Di civînê de ku, Fereydon Sînîrlîoğlu cîgirê wezîrê derve yê Tirkîyeyê, berpîrsê dosyeya Rojhilata Navîn û Îraqê, Aştî

Hewramî wezîrê samanên oneke ji bo brprisên hemû heyetên beşdar di Foruma Aborî ya Cîhanî li Stenbolê de kir,

yê hikûmeta herêma Kurdistanê amade bûn, kirîza siyasiya Îraqê û pîrsgirêkên navbera Hewlêr û Bexdayê û pêhatên Rojhilata Navîn hatin minaqeşe kirin.

Îro êvarê jî serokwezîrê Tirkîyeyê Erdogan dê resepsy-

amade bike û serokwezîrê Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî jî dê beşdariyê bike. Weke tê zanîn di Foruma Aborî ya Cîhanî li Stenbolê de îro Recep Teyîb Erdogan, serokê Flestînê û serokê Tunîsê gotar pêşkeş kirin.

Rêkeftinek dîrokî navbera Komara Çekê û herêma Kurdistanê

Duhî roja pêncşemiyê (07.06.2012), li bajarê Hewlêrê, Nêçîrvan Barzanî serokê hikûmeta herêma Kurdistanê beşdarî di merasima îmzakirina protokolê navbera Bankaya Hinardeya Komara Çekê û kompaniyeye sektora taybet a herêma Kurdistanê, ji bo avakirina wêstegehekê karebê ê 1000MW kir.

Di merasima de ku, wezîrê

1000MW kir.

Serokê hikûmetê got:

- Ew projeyê ku, îro li vira pilana amadekirinê jê re tê danan û piştî îmzakirinê dê bikeve di qonaxa praktîkê de, bi tenê avakirina wêstegehekê karebê nîne, lê ji bo bidestveanîna piştgiriya ekonomiya biyanî di projeyê berhevanîne de li herêma Kurdistanê destpêka qonaxê nû

ekonomiya biyanî vedike ku, piştgiriya li pirojeyên din yê berhevanîne li herêma Kurdistanê bike.

Serokê hikûmeta herêma Kurdistanê di berdewamiya gotara xwe de got ku, ew hêvî dike ku, ew pêngava Bankaya Hinardeya Komara Çekê bibête rêxweşker ji bo bank û saziyên ekonomî yê biyanî daku, ew jî bikaribin beş-

bazirganî û pîşesazî, sefirê Komara Çekê yê Îraqê, serokê Bankaya Hinardeya Komara Çekê. Serokê kompaniya Kar, her du kompaniyên tirkî PSG û Rênesans û hijmareke wezîran û diplomatkarê biyanî amade bûn, serokê hikûmeta herêma Kurdistanê peyvek pêşkeş kir û di peyva xwe de behsa giringiya îmzakirina peymanê navbera herêma Kurdistanê û Komara Çekê a ji bo avakirina wêstegehekê karebê ê

ye.

- Îro bo cara yekem rêkeftineke giring, ez dikarim bêjim rêkeftineke dîrokî, navbera bankayeke berhevanîne a hikûmeteke biyanî û kompniyeye sektora taybet a herêma Kurdistanê, kompaniya Kar, tê îmza kirin.

Ev jî ji bo me hemûyan destkeftê giring e. Ev pêngav hokareke û deriyekê nû ji bo çavkaniyên bidestaniya

dariyê di encamdana projeyên giring û karîger li herêma Kurdistanê da rol hebe.

Nêçîrvan Barzanî di axavtina xwe de îşaret bi giringiya sektora taybet di geşepêdan û ber bi pêşvebirina herêma Kurdistanê de kir û got ku, hikûmeta herêma Kurdistanê amadeye hemû alîkarî û piştgiriya li projeyên sektora taybet, berhevanîne, anîna sermayeyê biyanî bo herêma Kurdistanê bike.

Tecrûbe û serpêhatiyan îspat kiriye ku pîrsa PKKê bi rêya çek û leşkerî çareser nabe

Duhî roja duşemiyê (04.06.2012) li Stenbolê, li ser vexwendina fermî a hikûmeta Tirkîyeyê, Nêçîrvan Barzanî serokwezîrê Kurdistanê beşdarî di Foruma Aborî ya Cîhanî de kir.

Her di çarçoveyê serdana xwe a bo Tirkîyeyê de, Nêçîrvan Barzanî serokwezîrê Kurdistanê ji aliyê Recep Teyîb Erdogan serokwezîrê Tirkîyeyê ve hat pêşwazî kirin û di hevdîtineke miştêrek de li ser rewşa siyasiya Îraqê û herêmî gotûbêj kirin.

Di hevdîtina anavbera Barzanî û Erdogan de behsa xurtkirin û berfirehkirina pêwendiyên navbera Hewlêr û Enqereyê di hemû waran de hat kirin, bi taybetî her du aliyan tekîd li ser hevkarî û hevahengiya di warê aborî û enerjîyê de kir.

Li dor rewşa siyasiya Îraqê û ew kirîza siyasî a niha Îraqê tê de derbas dibe, her du aliyan tekîd li ser çareseriyên li gor destûra bingehîn a Îraqê kir.

Pîrsa kurd û meseleya PKKê mijareke din a hevdîtina serokwezîrê Kurdistanê û serokwezîrê Tirkîyeyê bû. Di vî warî de Nêçîrvan Barzanî careke din tekîd kir ku, divê pîrsa kurd li Tirkîyeyê bi rêya diyalog û aşitiyê bê çareser kirin:

- Tecrûbe û serpêhatiyan îspat kiriye ku, pîrs bi rêya çek û leşkerî çareser nabe û bi tenê bi rêya aşitiyê û siyasî ew pîrs tê çareser kirin. Heyeta herêma Kurdistanê a bi serokatiya Nêçîrvan Barzanî ji Aştî Hewramî wezîrê samanên xwezayî, Elî Sindî wezîrê pilandananê û Felah Mistefa berprisê têkeliyên derve pêk tê û dê beşdariyê di kar û çalakiyên Foruma Aborî ya Cîhanî de bikin.

Vekirina deriyên sînorî mafê Herêmê ye

Komîteya yasayî ya Êraqê teqez kir ku bê ku vegerin dadgeha federal yan civata nûneran ji mafê her parêzgehekê ye ku bi welatên cîran re peywendiyên rêbixê heye û ji wan jî vekirina deriyên sînorî ye. Hêjayî gotinê ye Hikûmeta Herêma Kurdistanê berya çend rojan peymanek digel Tirkîyê bo vekirina du deriyên nû ragihand.

Berdevkê bi navê Hikûmeta Herêma Kurdistanê Elî Debax bi daxuyaniyeye rojnamevanî de ragihand ku çî danûstandinek bi her parçeyekî Êraqê bê hikûmeta federal ji derveyî yasaya navnetewî ye .

Cîgirê serokê komîteya yasayî Emîr Kinanî got: "Her parêzgehek mafê xwe yê girêbestên aborî heye û ew yek jî pêwîstî bi erêkirina dadgeha federal yan civata nûneran re nîne."

Li barê rêkeftina vekirina du deriyên sînorî di navbera Herêma Kurdistanê û Tirkîyê de, Kinanî diyar kirû got: "Ji mafê herêman e ku van rêkeftinan bikin ji ber ku ev girêbestên weha nakeve çarçoveya peymanên navnetewî."

Serokê Herêma Kurdistanê pêşwaziya Fexrî Kerîm kir

Îro 05.06.2012 li Selahedîn birêz Mesûd Barzanî Serokê Herêma Kurdistanê pêşwaziya Fexrî Kerîm kir ku bi mebesta dudvaçûna pêşhatên dawî ya rewşa siyasî û tevger û hewlên niha ya ji bo çareserkirinê û derbasbûna ji vê tengasiya niha ya welat.

Li hevdîtîna de ew peymanê ku li çarçêweya hevpeymanîya nîştîmanî da pêkhatine li gel wê hevdû tîgîhiştina nîştîmanî li berjewendiya bilindên welat ve jêderê digrin, bi wî awayî ku hêviyên gelê Iraqê berceste dikin û rêrewa demokrasîyê xurttir dikin hate nixandîn.

Di 40 rojan de 400 haletên agir pêketinê

Li gor amarên birêveberiya polîsên agir kuştinê ya Silêmaniyê radîghînin ku li parêzgeha Silêmaniyê di destpêka meha Gulanê ya îsal û heya îro 9/6/2012'an de, zêdetirî 400 bûyerên agir pêketinê rûdaye.

Birêveberiya polîsan teqez kiriye ku tenê li meha gulanê 311 bûyer rûdane ku hindêk ji wan haletên şewitandina dexla bûn ku bi sedan donim Genim û Ce şewitîye.

Ji aliyekî din ve birêveberiya giştî yê daristan û baxan di beyannamekê de ku wêneyek gihîştîye PUKmedia'yê tê de hin rêçare arastey welatîyan kiriye û daxwaz kiriye ku dema hîlbûna agir yek ser peywendî bi wan re bê kirin ji bo ku pêva werin û agir bikujin, her weha daxwaza hevkarîyê ji welatîyan kiriye ji ber ku bi bê hevkarîya welatîyan hikûmet nikare serwet û samanên wan biparêze.

Cerdevan neçûn şerê PKK

Hat zanîn, nêzîkî 160 cerdevanên gundekî navçeya Çetxa Wanê, fermana çûyîna şerê li dijî PKK red kirin û çekên xwe danîn.

Li gorî nûçeya ajansa Dicle (DÎHA), li gundê Înînsê yê navçeya Çetaxa Wanê, komek qerebalix a cerdevanan, ku tê gotin nêzîkî 160 kes bûn, fermana efserê ku dixwest wan bi darê zorê bişîne şerê li dijî PKK, red kirin. Li gorî nûçeyê, piştî ku cerdevanan çekên xwe danîn û gotin em naçin şer, fermandeyê wan neçar ev yek qebûl kir û cerdevanan jî çekên xwe hildan û veşeriyên malên xwe. Tê zanîn, li Tirkîyê, nêzîkî 70 hezar cerdevan, ku hemû kurd in, li dijî PKK hatiye komkirin.

Serokê Herêma Kurdistanê serdana Emîndarê Giştî yê Yekgirtîya Îslamiya Kurdistanê kir

Îro dûşem 04/06/2012 bi mebesta pîrozbahî kirina li Emîndarê nû yê Yekgirtîya Îslamiya Kurdistanê birêz Mesûd Barzanî Serokê Herêma Kurdistanê serdana baregeha Yekgirtîya Îslamiya Kurdistanê kir û ji aliyê Mamosta Mihemed Ferec Emîndarê Giştî yê Yekgirtîyê Îslamiya Kurdistanê û hejmarek ji Endamên Mekteba Siyasî ve bi germî hate pêşwazî kirin.

Li hevdîtîna de Serok Barzanî ji bilî pîrozbahîya Emîndarê nû spasî helwesta nîştîmanperweriya Yekgirtîya Îslamiya Kurdistanê kir sebarek bi meseleya bawerî wergirtina ji Serok Wezîrê Iraqa Federal û ragihand: Ev helwesta Yekgirtîyê çihê rêz û teqdîre. Ez bi hukma berpirsiyariyê hizbayetiye nakim, ez dixwazim ev mîllet bextewer bê, êdî endazyarekî yekgirtîyê pîrek dirûst bike yan kesekî din, girîng xizmetkirina Kurdistanê, nêrîna cûda tiştêkî asayîye lê belê hinek tişt tehemula cûdahiyê nake. Bi vê helwesta xwe ya dawî jî we nîştîmanperweriya xwe îspat kir.

Li mijareke din da Serok Barzanî ji bo rêxistin û yekrêziya mala Kurd tekez li ser karkirina hemû aliyek kir, her wiha wekî pêwîstî hate zanîn aliyê siyasîyên

nîştîmanî me bi pêwîst zanî ku li gel neteweyê xwe da bîn. Şanaziyekî mezine ji bo mîlletê me ku rola xwe ya bi bandor li Iraqê da hebê. Eve tengasiya dawî jî nabê, ji bo wê

Kurdistanê li vê qonaxê da bi taybetî li meseleyên neteweyîyan da hevhelwestiya xwe biparêzin.

Ji aliyê xwe ve Emîndarê Giştî yê Yekgirtîya Îslamiya Kurdistanê spasî wê serdana Serok Barzanî kir û bi girîngî ve tişk xiste ser helwesta yekgirtîyê û ragihand: Wekî erkeki

yekê her ji niha ve pêwîste bi yek helwest û bi nefeseke hevbendiyê rubirûyê tengasiyan bibîn û Serokayetiya Herêma Kurdistanê jî xala hevbeşa hemû aliyên Kurdistanîyan û giraniya xwe neku her li Herêma Kurdistanê û Iraqê, belku li hemû navçeyê de heye.

Bi girtin û kuştinê doza kurdî bi dawî nayê

Şaredarê Diyarbekirê, Osman Baydemîr, li hember girtina şaredar û endamên BDP bi tundî nerazîbûn nîşan da.

7 Hezîran - Şaredarê Diyarbekirê, Osman Baydemîr, li hember girtina şaredar û endamên BDP bi tundî nerazîbûn nîşan da û wiha got, "Bi girtin û kuştinê ev doz bi dawî nayê." Baydemîr, bangî parlamenterên kurd yê AKP kir û got, heke ew li dijî van operasyonan demekevin silava wan heram e.

Osman Baydemîr, îro li ber avahiya BDP ya Diyarbekirê, daxuyaniyek da û bi tundî li hember girtina şaredarên Wanê û navçeyên wê, ku îro hatibûn girtin, nerazîbûn nîşan da.

Baydemîr, di daxuyaniyê de, ku

li ser malpera wî ya Facebookê jî hatiye weşandin, diyar kir, bi girtin û kuştinê doza azadiya kurdî bi dawî nayê wiha anî ziman, "Berdêla wê çî dibe bila bibe em dest ji vê dozê bernadin. Kê jî berde ew xayîn e."

Şaredarê Diyarbekirê, desnîşan kir, êdî tu kes siyasîyê û gotinên

hikûmetê bawer nake û wiha axivî, "Înşala wek hikûmetên din, zilma we jî dê serê we bixwe û hûnê jî nav zilma xwe de bifetisin."

Osman Baydemîr, wiha pêde çû, "Divê birêz serokwezîr û hikûmeta wî baş bizanin ku dema nûnerên xelkê Kurdistanê, ku bi dengên wan hatine hilbijartin, tîngî girtin wê çaxê rewabûna nûnerên AKP jî namîne. Heke em nekarin li vir siyasîyê bikin wê demê tu jî li vir nerewa yî."

Baydemîr, bangî parlamenterên kurd yê AKP jî kir û got, heke hûn li dijî van operasyon û girtinên nûnerên kurd dernekevin, silava ji me heram be.

haberdiyarbakir.com

CHPê Nexşerêya çareserkirina pirsê Kurd dibe Parlamentoya Tirkîyê

Roja Çarşemê Partiya Gel ya Komarî (CHP), ji bo çareserkirina pirsê Kurd nexşerêyek ku ji 10 xalan pêk tê, pêşkêşî parlamentoya Tirkîyê kir. 7 Hezîran - Roja Çarşemê Partiya Gel ya Komarî (CHP), ji bo çareserkirina pirsê Kurd nexşerêyek ku ji 10 xalan pêk tê, pêşkêşî parlamentoya Tirkîyê kir. Li gorî tora nûçeyan VOA ya amerîkî, CHP di nexşerêyê de pêşniyariyê kiriye ku ji bo çareseriyê li parlamentoyê komîsyona civakî a lihevkerîyê û ji derveyê parlamentoyê jî grûpa hişmendîyan were avakirin. Serokê Giştî yê CHP Kemal Kılıçdaroglu ji bo nîqaşkirina hevdîtina pêşîn duhî bi Serokê Giştî yê Partiya Dad û Geşepêdanê (AKP) û Serokwezîrê Tirkîyê Recep Tayyip

Erdogan re dike. Serokwezîrê Tirkîyê Recep Tayyip Erdogan di derbarê nexşerêyê de got ku pêşî divê ew nexşerêyê bibîne û divê nexşerê jî aliyê lijneyên peywendîdar ve jî were nixandîn. Hevserokê Partiya Aştî û Demokrasîyê (BDP) Selahattîn Demîr-

taş di derbarê nexşerêya CHPê de got "Di bingeha pirsê Kurd de rola CHPê pir mezîne e, lê ev gava ku ji bo çareserkirinê diavêjin giring e" Hevserokê BDPê destnîşan kir lazîm e ku ji bo çareserkirinê ruqalê bi şaşiyên ku hatine kirin ve bibin, ger şaşiyên ku hatine kirin, nehên dîtin û qebûl kirin ji bilî şer û tundûtûjî re tiştêk namîne." Serokê Partiya Gel a Neteweperwer MHPê Devlet Bahçelî jî hewildana CHP rexne kir û got "Li ba me pirsê Kurd tuneye, jiber vê yekê jî ne hewece ye ku CHP hizr û nêrînen xwe bi me re parve bike, deriyê me ji van hewildanan re girtiye."

AKNews

Курдские повстанцы Рабочей партии освободили британского туриста, похищенного в Турции

Британский турист, который был похищен курдскими партизанами на юго-востоке Турции в минувшие выходные был освобожден в понедельник, сообщает агентство AFP.

35-летний мужчина находится в добром здравии в городе Диярбакыре, где его допрашивают полицейские, заявил местный чиновник на условиях анонимности.

Британец, личность которого пока не разглашается, был похищен в субботу членами Рабочей партии Курдистана (РПК), которые остановили автобус, на котором он ехал, на северо-востоке Турции.

В другом инциденте в понедельник, турецкий солдат был убит в регионе Диярбакыр, когда взорвалась мина, заложенная мятежниками, сообщает источник в силах безопасности.

Субботнее похищение произошло на фоне подъема деятельности повстанческой группировки,

которая похитила в прошлом месяце 10 человек из деревень на преимущественно курдском юго-востоке Турции. Мотивы похищения неизвестны.

РПК уже несколько раз предлагала мирное решение курдской проблемы Турции, но власти страны отказываются вести переговоры с меньшинством в Турции, -

"террористами".

С момента своего основания в 1984 году, РПК ведет борьбу с турецким государством, которое до сих пор отрицает существование курдов и создание курдского

государства на юго-востоке страны, что вызвало конфликт, который уже унес до 45 000 жизней.

Но теперь целью борьбы РПК является создание автономного курдского региона и получение более широких культурных прав этнических курдов, которые составляют наибольшее национальное меньшинство в Турции, -

более 20 миллионов человек. Курды Турции в большинстве сочувствуют сепаратистам РПК.

Требования РПК включают освобождение задержанных бойцов РПК, снятие запрета на образование на курдском

языке, создание условий для системы демократической курдской автономии в Турции, уменьшение давления на задержанного лидера РПК Абдуллу Оджалана, прекращение военных действий против РПК и обновление турецкой конституции.

Турция отказывается признать свое курдское население в качестве национального меньшинства. Некоторые культурные права, такие как ограниченное вещание на курдском языке и частные курсы курдского языка, принятые под давлением со стороны Европейского Союза, не оправдывают ожиданий курдских политиков.

РПК рассматривается как "террористическая" организация Анкарой и США. РПК продолжает оставаться в черном списке ЕС, несмотря на решение суда об отмене решения поместить повстанческие группы курдской РПК и ее политического крыла в террористический список Европейского союза.

Политическим блокам не удалось договориться о замене аль-Малики, говорит депутат

Несмотря на кампанию по сбору подписей за снятие доверия премьеру, все компоненты крупнейшего парламентского блока, Национального альянса (НА), за исключением садристов, решили удержать премьера на его посту как единственного подходящего кандидата.

Политическим партиям "не удалось" получить одобрение президента Талабани", сказал депутат Салман аль-Мусави из коалиции Государство закона (SLC), возглавляемой аль-Малики.

Причиной для отказа, считает Мусави было то, что президент "не был убежден... и не был уверен в том, что Аль-Малики нарушал конституцию".

"Аль-Малики не совершал конституционных нарушений... Таким образом, вариант импичмента не может быть одобрен".

Большинство турецких курдов хочет официального политического статуса

Опрос, проведенный в курдских районах Турции, показывает, что более 81 процента жителей требует политической независимости курдов и 92 процента опрошенных высказалось за образование на родном языке.

Организация "Самер" провела исследования в 11 курдских городах, таких как Диярбакыр, Агри, Бетлис, Мердин, Сирнакс и Дерсима.

Юридический консультант "Самер" адвокат Мехмет Эмин Актар сообщил с агентству «Rudaw», что причиной опроса были непрекращающиеся разговоры о независимости курдов: "Когда ведутся такого рода споры, всегда возникает один и тот же вопрос: чего хотят курды? С помощью исследования общественного мнения мы и хотели это выяснить".

В курдских районах Турции Партия мира и демократии (BDP) имеет наибольшую поддержку. Партия за права и свободу (НАК-PAR), а также Партия демократического участия (KADEP) находятся на втором и третьем местах.

НАК-PAR и KADEP - легальные политические организации, отстаивающие федерализм, как способ решения курдской проблемы.

"Мы проводили исследования в этих городах в связи с их демографической структурой", - сказал Актар, - "в них помимо курдов проживают как арабы и турки, так и люди, являющиеся приверженцами различных школ Ислама. Таким образом, результаты опроса отражают мнение большинства проживающих здесь общин".

Результаты показывают, что турецкие курды хотят перемен в сферах политики и культуры.

По мнению Актара: "Курды хотят изменений в административной системе Турции. Некоторые из них требуют автономии, федерализма, независимости. Другие считают необходимым иметь сильную региональную администрацию. Тем не менее, 80 процентов курдов требует учреждения самостоятельного образования в

пределах Турции".

За это высказались не только сторонники BDP, но и жители, поддерживающие Партию справедливости и развития премьер-министра Реджепа Эрдогана.

Больше чем 60 процентов курдов, сторонников правящей партии, желали бы какого-нибудь типа автономии от Анкары. Что касается BDP, то почти 96 процентов ее сторонников требует официального статуса для курдов.

"Как Партия развития, так и BDP могут быть не очень довольны результатами опроса, но это глас народа. Мы и дальше хотим проводить подобные исследования, благодаря которым никто не сможет отрицать, что большинство курдов требуют официального статуса".

Актар полагает, что партия Эрдогана сумела завоевать огромное количество курдских голосов в этом регионе из-за большого числа консервативных мусульман: "Голоса ушли Эрдогану, потому что BDP рассматривается как левая партия. Вот почему некоторые из курдов не голосовали за Партию мира и демократии".

Консервативная курдская партия, стоящая за образованием на родном языке и требующая официального статуса для курдов, могла бы побороться за сегодняшнего избирателя правящей партии.

"Или, если BDP будет сотрудничать с религиозными лидерами и отдаст им некоторые посты, это может также ослабить поддержку Эрдогана".

В след за успехом на нескольких последних парламентских выборах Партия справедливости

и развития предприняла шаги по укреплению своих позиций в курдских районах. С этой целью начал вещание курдский телеканал (TRT6), было разрешено проводить обучение на курсах курдского языка, открыты, например, ряд факультетов курдского языка в университетах Турции. Правящая партия также объявила о "программе демократической инициативы" для решения курдской проблемы и проводила секретные переговоры с Рабочей партией Курдистана, но в течение последних двух лет также начались аресты курдских активистов и лидеров BDP под предлогом связей с РПК.

"Люди недовольны поведением партии премьер-министра. Даже некоторые депутаты этой партии сказали людям, что их подход неправильный, заявив, что они сами страдают от этого".

Страницу подготовил: Усуб Тайфур

Премьер-министр Барзани объявил о строительстве новой электростанции

Премьер-министр Нечирван Барзани объявили о стратегическом трехстороннем соглашении по строительству новой электростанции, подписанном 07 июня между компаниями из Чешской Республики, Турции и Курдистана.

Соглашение по строительству и финансированию электростанции объединяет "Чешский экспортный банк", чешскую компанию "PSG International", турецкую "Renaissance Construction" и "KAR Group" - крупнейшую компанию региона Курдистан. Выступая на церемонии подписания, премьер-министр Барзани рассказал о прогрессе, которого добилось правительство Курдистана (КРГ) за эти годы в решении вопросов электроэнергетики и энергетических потребностей своих граждан. Он сказал: "Мы продолжаем наши усилия.., мы предпринимаем шаги по дальнейшей модернизации энергетического сектора, и мы будем продолжать эти усилия пока не сможем обеспечить все потребности наших уважаемых граждан в этой сфере во всем регионе". Министр промышленности и торговли Чешской Республики Мартин Куба,

который возглавил большую бизнес-делегацию в Курдистан, заявил, что он был впечатлен продолжением экономического роста Курдистана, и подчеркнул важность укрепления двусторонних связей с КРГ. Министр Куба сказал: "Сегодня у нас есть целый ряд чешских компаний, делающих хороший бизнес в Курдистане, однако, есть еще много возможностей для дальнейшего взаимодействия. Мы здесь, чтобы изучить эти возможности."

Он также высоко оценил усилия КРГ по расширению возможностей частного сектора. Новая электростанция будет спроектирована и реализована "PSG International", с помощью местной "KAR Group". Г-н Баз Карим, генеральный директор "KAR Group", заявил, что новая электростанция является одним из серии проектов, которые его компания надеется построить в течение ближайших нескольких лет. Он сказал: "Эта электростанция окончательно позволит нам стать полностью интегрированной энергетической компанией, и я рад быть частью обеспечения стабильной энергии для нашей страны".

Он рассказал о планах компании на строительство двух стратегических трубопроводных проектов, предназначенных для перекачки сырой нефти из Так-Така в Хурмалу, и из Эрбиля в Дахук. Эти трубопроводы позволят КРГ отправлять нефть в другие стратегические трубопроводы для экспорта на международный рынок. Проект будет финансироваться за счет чешского экспортного банка в сделке, которая может привлечь дополнительные иностранные и отечественные компании.

поддержку для такого рода проектов. У чешских предпринимателей есть сильное желание принять более активное участие в бизнесе Курдистана".

Турецкая строительная компания "Renaissance Construction" будет отвечать за строительство завода.

Несколько официальных лиц КРГ, Чехии и Ирака приняли участие в церемонии, в том числе министр торговли и промышленности КРГ Синан Чалаби, министр природных

Г-н Томаш Увира, генеральный директор Чешского экспортного банка, коснулся необходимости более тесного экономического сотрудничества между Курдистаном и Чехией, сказав: "Я рад представить первый чешский банк, организовавший финансовую

ресурсов доктор Ашти Хаврами, глава Департамент внешних связей, министр Фалах Мустафа, министр электричества Ясин Шейх Абубакир Мавати, губернатор Эрбиля, г-н Наузад Хади, и несколько чиновников и дипломатов.

Сирия: новый этап противостояния

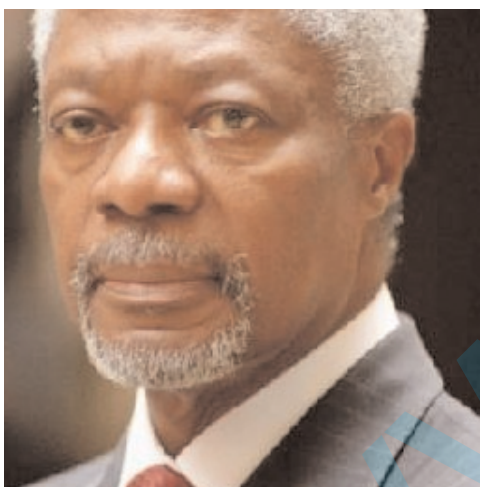
продолжали атаки на силовиков с использованием террористов-смертников и минно-фугасной войны на дорогах. При этом отметим некоторое расхождение в тактике различных групп сопротивления. Совершенно очевидно, что исламисты с самого начала стремились сорвать план Аннана: все их действия, включая резонансные теракты в Дамаске и Алеппо, были направлены исключительно на это. Собственно и их главный спонсор в лице Эр-Рияда с самого начала инициативы спецпосланника ООН и ЛАГ приговорил ее "к медленной смерти". Никто всерьез не хотел и не планировал выполнять план Аннана. Саудовская Аравия и Катар наладили канал доставки оружия из Ливии через Ливан, пошли первые финансовые транши для оппозиции. Как в такой ситуации можно серьезно говорить о начале национального диалога? Заметим, что ливийский сценарий повторяется "заливниками" практически полностью: деньги в аморфный Сирийский национальный совет (СНС) не переводятся, поскольку его руководство планирует потратить их большую часть на "гуманитарные цели", а не на закупку оружия, как этого требуют в Эр-Рияде. Соответственно Саудовской Аравией выстраивается альтернативная от СНС система финансирования и логистики "лояльных" ей повстанческих групп. Об их идеологической "начинке" говорить

излишне. Основная ударная сила оппозиции в самой Сирии в лице Координационного комитета вообще ничего не знала о корабле с оружием, который был задержан недавно в Ливане. Ситуация сознательно "расшатывалась" сначала с помощью террористов-смертников, а затем массовых репрессий в отношении той части населения, которое было нелояльно или нейтрально. Нужны были эпизоды массового убийства мирных жителей, и они состоялись. Теперь выясняется, что среди жертв были функционеры режима и члены их семей, что меняет первоначальную картину, на которой настаивают "западники" и "заливники".

Нынешняя активизация кампании против сирийского президента Башара Асада, которую, безусловно, стимулировали факты массового террора в Сирии против мирного населения, на самом деле знаменует собой начало генеральной попытки свержения сирийского режима чисто силовыми методами. Естественно силами "местного сопротивления". Пункты этого плана опять взяты под "кальку" с Ливии. Это требование создания исключительно в целях гуманитарной защиты населения "буфферных зон", которые, безусловно, будут использованы в дальнейшем для организации генерального наступления оппозиции на Дамаск. На то, что такой сценарий существует, указывает и ряд

косвенных фактов. Это конечно поставки повстанцам современных видов оружия типа минометов и гранатометов. Но не только. Американские инструкторы начали активный тренинг специальных групп из числа ССА на территории Турции. Основная цель – подготовка боевиков для проведения операций по захвату и удержанию под контролем складов сирийской армии с химическим оружием. Они не должны допустить его "расползания" или попадания в руки радикальных исламистов в случае наступления в стране хаоса и падения вертикали централизованной власти. То есть в Вашингтоне просчитывают такой сценарий, и что более важно – получили соответствующие разъяснения из Эр-Рияда. Кстати, заявления ряда высокопоставленных американских чиновников "о возможности военного вмешательства в сирийские дела при определенных обстоятельствах" имеет именно этот "химический" подтекст.

Что в этой ситуации важно для Москвы? Безусловно, сохранение (а лучше – расширение) миссии наблюдателей ООН в формате инициативы К.Аннана. В той ситуации, которая сейчас складывается в стране, это практически единственная возможность получения достоверной и объективной информации, которая будет воспринята международным сообществом. Только трибуна ООН в настоящее время является достойным и эффективным "противовесом" той пропагандистской кампании, которая началась сейчас с подачи Эр-Рияда и Вашингтона и которая знаменует собой новый этап вооруженного противостояния в Сирии.

Последний ультиматум представителя Сирийской свободной армии (ССА) о прекращении режима перемирия и "переходу к действиям по защите мирного населения" подвел черту под планом специального посланника ООН и ЛАГ Кофи Аннана по сирийскому урегулированию. Как мы и предполагали заранее, первичная готовность повстанцев соблюдать эту инициативу была обусловлена исключительно мотивами перегруппировки и накопления сил после достаточно успешных действий сирийских армии и силовиков в середине весны с.г. Зачистка Хомса и пригородов Идлиба вынудила повстанцев взять мирный тайм-аут. Эта обычная тактика всех партизанских войн, достаточно вспомнить Чечню 94-96 гг. с ее бесконечными "перемириями".

Собственно в полном понимании этого термина перемирие не соблюдалась сторонами с самого начала: сирийская армия не желала наблюдать за перегруппировкой сил повстанцев, а те, в свою очередь

Премьер-министр КРГ на Всемирном экономическом форуме в Стамбуле

Премьер-министр КРГ Нечирван Барзани возглавил делегацию правительства региона Курдистан на Всемирном экономическом форуме (ВЭФ), прошедшем в Стамбуле с 4 по 5 июня 2012 года. Он также провел частные встречи с премьер-министром Турции Реджепом Тайипом Эрдоганом и другими высокопоставленными турецкими чиновниками, включая министра иностранных дел Турции Ахмета Давутоглу.

Во время их встречи, премьер-министр Эрдоган приветствовал делегацию КРГ и обсудил текущие события в двусторонних отношениях.

Премьер-министр Барзани поблагодарил премьер-министра Турции и сказал: "Курдистан доволен дальнейшим прогрессом, который мы смогли создать в экономическом партнерстве между нашими народами. Мы стремимся к созданию условий для удовлетворения наших общих потребностей и интересов, стремимся содействовать будущему миру и возможностям для всех нас".

Обе стороны также обсудили текущие политические события в Ираке и регионе в целом, согласившись, что должно быть сформировано правительство подлинного партнерства и, что политический кризис в Ираке должен быть решен мирным и конституционным путем.

В составе делегации, сопровождавшей премьер-министра в ходе его визита, были: министр природных ресурсов КРГ Ашти Хаврами, министр планирования КРГ д-р Али Синди, и глава Департамента внешних связей КРГ, министр Фалах Мустафа.

Министр Хаврами провел встречу с Танером Йылдызом - министром энергетики Турции, во время которой они рассмотрели дальнейшие

планы сотрудничества между КРГ и Турцией в энергетической сфере.

В панельной дискуссии под названием "Новые энергетические коридоры", министр Хаврами изложил цели и планы экспорта нефти и газа регионом Курдистан. Он сказал, что Курдистан ставит своей целью поднять добычу до 1 млн. баррелей в день к 2015 году и до 2 миллионов баррелей в день - к 2019 году. Еще 1 млн. баррелей в сутки из соседних провинций

планирования КРГ, возглавил обсуждение по созданию необходимой инфраструктуры для максимальной социальной и экономической отдачи и укрепления регионального сотрудничества.

Министр Мустафа, начальник отдела иностранных дел КРГ подчеркнул важность участия правительства региона в международных мероприятиях, таких как Всемирный экономический форум, сказав: "Эти события дают нам возможность внести свой вклад в международный диалог о росте и развитии, а также учиться на опыте других людей".

Что касается встреч с турецкими официальными лицами, министр Мустафа сказал, что "продолжение обмена встречами наших руководителей очень важно, если мы в полной мере воспользуемся теми возможностями, которые наше экономическое сотрудничество сделало доступными. Я надеюсь, что наше партнерство будет расти во всех секторах, так же, как и прогресс в наших экономических отношениях".

Всемирный экономический форум является независимой международной организацией, которая работает для подключения деловых, политических и академических кругов, чтобы помочь отраслевым программам на глобальном и региональном уровне. В 2012 году стамбульский форум был создан для решения проблем, характерных для Ближнего Востока, Северной Африки и Евразии, а делегация членов КРГ приняла участие в сессиях форума, посвященных вопросам энергетики и инфраструктуры региона.

Премьер-министр Барзани был приглашен возглавить делегацию правительства КРГ на следующий ежегодный саммит ВЭФ в январе 2013 года в Давосе, Швейцария.

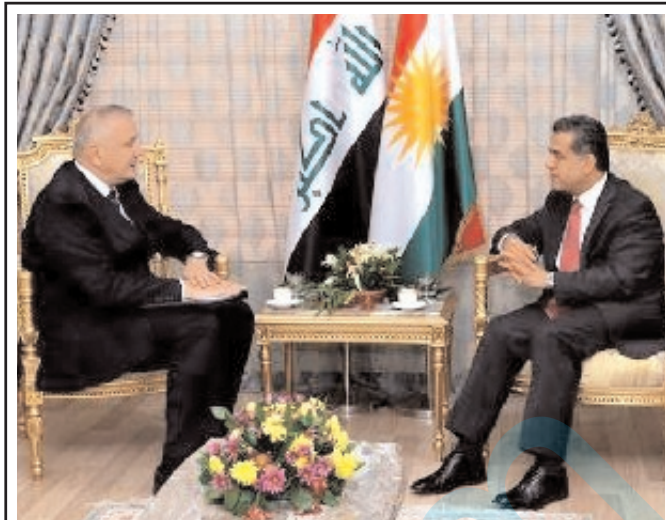

также может проходить через Курдистан на экспортные рынки, сказал он.

"Если Ирак серьезно относится к достижению уровня экспорта 8000000 баррелей, то, по крайней мере 3 миллиона он получит с севера", добавил министр Хаврами: "В течение нескольких лет появится дополнительная трубопроводная инфраструктура, позволяющая переправлять сырье Курдистана на рынок".

Министр Танер Йылдыз также принял участие в заседании, заявив, что турецкое правительство дало зеленый свет частным компаниям Турции построить новый газопровод на своей территории.

В заседании на тему "Инфраструктура: получить это право", д-р Али Синди, министр

Словацкий посол в Ираке обсуждает открытие местного представительства в Эрбиле

Руководитель отдела иностранных дел Регионального правительства Курдистана в среду принял посла Словакии в Ираке, Милослава Нада, чтобы обсудить предстоящее создание словацкого представительства в Эрбиле.

"Правительство Словакии стремится к дальнейшему укреплению отношений с региональным правительством Курдистана", сказал посол. Он обратил внимание на развитие и прогресс, достигнутые в Курдистане в различных областях, говоря: "Наше правительство находится в процессе скорого открытия почетного консульства в Эрбиле".

Министр Мустафа приветствовал эту новость, отметив: "Открытие представительства позволит вам больше узнать Курдистан, и увидеть огромные возможности для словацких инвестиций и бизнеса, которые существуют в Курдистане". Мустафа так же подробно остановился на возможностях для бизнеса в сельском хозяйстве и туризме.

Посол Над рассказал о меморандуме о взаимопонимании, подписанном между Европейским Союзом и Ираком в этом месяце. "Это стало положительным шагом Ирака на пути создания сильных политических и экономических отношений с Европейским Союзом, и мы, как член Европейского Союза поддерживаем такой меморандум", сказал он.

Посол также коснулся ситуации с сирийскими курдскими беженцами, получившими приют и помощь в лагере в провинции Дохук, отметив помощь, которую Региональное правительство Курдистана и ООН оказывают перемещенным лицам. Посол обсудил запланированную поездку представителей КРГ в Словакию, чтобы ознакомиться с проектами очистки воды, разработанные словацким правительством.

Словацкий посол отметил, что общая ситуация с безопасностью в Ираке улучшается, и он был особенно впечатлен уровнем безопасности, который сохранен в Курдистане.

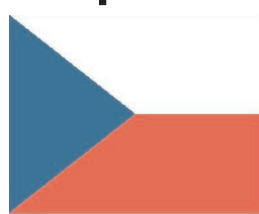
Обе стороны говорили о важности укрепления политических, экономических и культурных связей между Словакией и Курдистаном, отметив ряд конкретных проектов, таких как совместный курдско-словацко-чешский бизнес по производству электроэнергии в Курдистане.

Как говорится, было бы желание у сторон, а куда и к чему приложить совместные усилия и средства определить будет не очень сложно.

Чешская бизнес-делегация прибыла в Эрбиль

Делегация чешских предпринимателей во главе с чешским министром торговли прилетела в среду в Эрбиль для двухдневного визита. Делегация встретилась с официальными лицами и компаниями Курдистана, сообщил Карван Джамаль, заместитель начальника Управления внешних связей КРГ. Эта встреча намечалась, чтобы укрепить связи между курдским и чешским народами во всех областях, заявил чиновник. В программе пребывания делегации запланированы встречи с рядом инвесторов и бизнесменов Курдистана, сообщил

Вахид Таха, пресс-секретарь Курдистанской торгово-промышленной палаты. Делегация состоит из 40 бизнесменов и чиновников, включая министра и главу торговой палаты. Ранее Азад Ахмед, глава отдела общественных связей при торгово-промышленной палате Курдистана заявил, что делегация предполагает подписать с курдами ряд важных контрактов.

Турция и Курдистан продолжают развивать отношения

Региональное правительство Курдистана (КРГ) и Турция планируют открыть два новых пограничных пункта для расширения экономических и торговых отношений.

Это заявление было сделано в среду на заседании Совета министров КРГ во главе

с премьер-министром Нечирваном Барзани.

Барзани приветствовал недавнее первое участие КРГ полуавтономного Курдистана в рамках Всемирного экономического форума в Стамбуле, где были проведены встречи с турецкими официальными лицами для расширения экономических отношений.

"Турция хочет продолжить свои отношения с Курдистаном," сообщил Барзани собравшимся, добавив, что обе стороны обсудили важнейшие экономические вопросы.

"Мы так же договорились об открытии еще двух пунктов пересечения границы между Курдистаном и Турцией", сказал он, "Для этого, представители Курдистана и Турции встретятся на следующей неделе."

В Эрбиле открыт новый центр для детей

Министерство труда и социальных дел в четверг 7 июня открыло в Эрбиле Центр защиты и развития детей "Лана".

25-комнатное здания соберет социальных исследователей, психологов, педагогов и тренеров, которые будут заботиться о проблемах детей и откроют для них различные курсы, чтобы открыть и развить таланты детей.

Центр также организует специальные курсы по повышению осведомленности родителей о путях развития их детей.

Детское образование и права относятся к числу главных приоритетов министерства труда и социальных дел, сказала министр Асос Наджиб. Она добавила, что ее офисом был подготовлен проект по защите прав детей, который будет представлен Совету министров в ближайшее время.

Ряд должностных лиц, в том числе

Тахир Абдулла, заместитель губернатора Эрбиля, присутствовали на церемонии открытия "Лана-центра".

Гости осмотрели все здание и посетили отделы музыки, игр, спорта и социальной подготовки.

Некоторые дети, которые уже участвовали в ряде курсов "Лана-Центра" получили в этот день награды от министра Наджиб.

Курдские мэры арестованы по обвинению в принадлежности к РПК

Турецкие силы безопасности арестовали несколько курдских мэров и других курдских должностных лиц в ряде операций, проведенных рано утром в четверг, по обвинению в принадлежности к запрещенной Курдской рабочей партии (РПК).

Глава Союза юристов Вана, Бекир Кая, сообщил об аресте мэра города

Ван Мурата Дурмаза, мэра города Озалпа – Хецера Сарухана, мэра города Кале – Абдулкерима Сая, мэра Адермита и мэра Бостана – Нэзата Аргонса.

Обвинения против задержанных, как правило, включают членство, или пособничество террористической организации, а именно - РПК.

Экономический чешско-курдский форум начался в Эрбиле

Чешско-курдский экономический форум начался вчера в эрбийском культурно-общественном центре Торгово-промышленной палаты Курдистана. На форуме присутствовали многочисленные чешские чиновники, торговцы и инвесторы. Форум посетил и министр торговли Курдистана.

Председатель палаты Курдистана Дара Джалиля Хаят сказал: "Этот форум приведет ко многим будущим встречам между Чешской Республикой и Курдистаном, и к укреплению отношений между обеими сторонами".

Министр Чешской промышленности и торговли Мартин Куба сказал: "Безусловно, мы постараемся расширить отношения с Курдистаном и принять участие в восстановлении региона".

Чешская делегация прибыла в Курдистан 6 июня.

90 курдских студентов-медиков задержаны в рамках "операции КСК" в Турции

Турецкие власти задержали 90 курдских студентов-медиков на основании проведения операции против КСК в Анкаре и в других областях.

Двадцать шесть студентов были задержаны в Анкаре группой по борьбе с терроризмом Департамента полиции.

КСК является запрещенной курдской организацией, которая считается головной организацией управления курдской вооруженной группы, Рабочей партии Курдистана (РПК) и других организаций.

Курдскими политиками эти операции задержания описываются как способ подавления курдов правительством. По данным

курдских деятелей, с момента создания КСК в 2009 году, турецкие власти арестовали по обвинению в принадлежности к организации тысячи курдов, в том числе политиков и несколько мэров курдских городов.

Партия мира и демократии (BDP), крупнейшая курдская партия в Турции, наиболее пострадала от этих арестов.

Обвинения против задержанных как правило, включают членство, или пособничество, террористической организации, а именно – РПК, и попытку уничтожить единство и целостность страны. Задержанные курды обычно отвергают эти обвинения.

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:

TAHİR SÜLEYMAN
İMTİYAZ Ü SERNİVİSAR:
TAHİR SİLƏMAN
УЧЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:
ТАХИР СУЛЕЙМАН
Tel: +994 50 352-33-18

Xüsusi müxbir:

Ramiz CƏBRAYILOV,
SAKİT ÇIRAQLI
Rusiya təmsilçisi: Usub Teyfur
Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

www.diplomata-kurdi.com

Ünvan: Bakı şəhəri, 40 küçə S.Mehmandarov ev 25, mənzil 17

Navnisan: Bakı 40 soyaq S.Mehmandarov xani 25, mal-17

Адрес: Баку 40, улица С.Мехмандаров дом 25, кв.-17

Qəzet "Diplomat" qəzetinin bilgisayar mərkəzində uğılıb səhifələnilib və "Bəxtiyar-4" mətbəəsində çap olunmuşdur.
e-mail: diplomat_gazeti@box.az
Şəhadətnamə: NƏŞ 005004966
BUSB-un Sabunçu rayon filiali
VÖEN 1800061582
H/h 438010000
Sifariş: 1500